

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Особливості державно-громадського управління новою українською школою

***(збірник статей та виступів за матеріалами
обласної науково-практичної конференції)***

**м. Черкаси
2019**

УДК
373.5.091
О - 75

Затверджено на засіданні Вченої ради КНЗ «ЧОППОПП Черкаської обласної ради».

Протокол № 2 від 16.05.2019 року

Автор-укладач:

Богославець Г.І., старший викладач кафедри професійного розвитку педагогів КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Рецензенти:

Андрющенко Т.К., завідувач кафедри професійного розвитку педагогів КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», доктор педагогічних наук.

Пивоваров В.М., директор гімназії № 31 Черкаської міської ради.

Сучасний підхід до управління закладом освіти в умовах нової української школи передбачає, насамперед, залучення громадськості до прийняття управлінських рішень адміністрацією закладу освіти та створення нової – державно-громадської моделі управління закладом освіти. Поєднання державних і громадських чинників в управлінні сучасним закладом освіти покликане забезпечити врахування громадської думки і якомога ширшу участь інститутів громадянського суспільства в управлінні закладом освіти на користь всіх учасників освітнього процесу. Саме така модель роботи закладу освіти здатна урівноважити вплив державного та громадського факторів в управлінні, реалізувати партнерські взаємовідносини між учасниками освітнього процесу, децентралізувати та демократизувати управління.

Представлений науково-методичний посібник містить як науково теоретичні засади, так і методичні поради щодо видів і форм роботи з удосконалення керівництва освітнім закладом в умовах державно-громадського управління.

Для керівників загальноосвітніх навчальних закладів, педагогічних працівників, методичних об'єднань та методистів РМК/ММК.

ЗМІСТ

Лісова Н.І. Державно-громадське управління загальною середньою освітою: механізми та цінності	4
Коновальчук В.І. Гідність як психологічна основа розвитку особистості у просторі освіти	9
Богославець Г.І. Державно-громадське управління навчально-виховним закладом у нинішніх умовах	16
Гончаревський В.Е. Участь батьківської громадськості в управлінні закладом освіти: практика застосування	19
Кобернік М.А. Реалізація потреб та інтересів учасників освітнього процесу, відкритість, гласність – основні ознаки громадсько-активної школи	23
Золотоверха О. І. Школа громадського партнерства	28
Дзєга Л.П. Громадсько-активна сільська школа осередок культурного та духовного життя громади	32
Павленко Л.А. Довірлива взаємодія як ціннісний орієнтир в управлінні новою українською школою	39
Домаш Л.Д. Впровадження елементів державно-громадського управління сільською малокомплектною школою в умовах НВК	42
Канай О.І. Філософія та принципи управління новою українською школою	46
Сиченко В.М. Опорна школа як інструмент підвищення якості освіти	54
Самохотов А.О. Соціальне партнерство – основа державно-громадського управління новою українською школою	56

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ: МЕХАНІЗМИ ТА ЦІННОСТІ

*Лісова Н.І.,
проректор з моніторингу і
якості освіти ЧОППОП,
кандидат педагогічних наук*

На основі аналізу наукових праць з'ясовано, що процес системних змін як у суспільстві, державі, так і в галузі освіти, зокрема загальної середньої, детермінує характер зміни цілей, завдань, функцій, форм управління. Варто зазначити, що загальна середня освіта потребує таку форму управління, яка сприяла б, насамперед, досягненню цілей і розв'язанню завдань державної та регіональної освітньої політики, забезпечила б рівні умови громадянам у здобутті повної загальної середньої освіти (далі ЗСО), а також її якості. При цьому важливим є впровадження відповідних ефективно діючих механізмів управління нею.

У науковому дискурсі висвітлюються різні підходи щодо вирішення проблеми створення та практичної реалізації механізмів державно-громадського управління системою освіти. Цим питанням присвятили свої дослідження такі сучасні вчені, як: Р. Вдовиченко, Л. Гаєвська, В. Грабовський, Д. Двінчук, Л. Калініна, В. Кремень, В. Луговий, Т. Лукіна, А. Мазак, І. Осадчий, С. Шевченко та ін. Важливість наукових доробків полягає в тому, що вчені розглядають механізми управління системою освіти, враховуючи при цьому соціальне замовлення, результати діяльності науково-освітніх структур, громадських рад, напрями консолідації зусиль різних осіб та громадських організацій, зацікавлених у розвитку ЗСО, генезис взаємодії держави, педагогічної громадськості й соціуму тощо.

У наукових роботах «Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні» (2006), «Механізми державного управління розвитком загальної середньої освіти в Україні» (2012) учені В. Грабовський, Л. Паращенко аналізують зовнішні державні й громадські механізми як окремі системи, внутрішні механізми (моніторинг, громадське опитування, волонтерські акції, використання соціальних індикаторів, розвиток партнерських відносин тощо), які виконують роль спеціальних засобів для приведення цих систем у дію [4; 10]. Важливою для керівників закладів загальної середньої освіти є монографія «Теоретико-методичні засади інформаційного забезпечення організаційного механізму управління загальноосвітнім навчальним закладом», автором якої є вчена Л. Калініна (2014). У науковій праці розкрито систему науково-обґрунтованих і дієвих організаційних механізмів управління закладом освіти як специфічної сфери управлінської діяльності, інформаційного менеджменту та практики управління сферою освіти цифрової доби, а також їх методологічні та теоретичні основи як наукового феномена й об'єкта дослідження в теорії та методиці управління

освітою [7]. Враховуючи зміст опрацьованих наукових джерел, переконалися, що створювати й запроваджувати механізми державно-громадського управління нелегко й наведені вище міркування лише підтверджують актуальність проблеми розгляду.

У науковій сфері ситуація складається так, що сутність понять «механізми державно-громадського управління розвитком загальної середньої освіти» все більше цікавить науковців, дослідників, філософів, соціологів, психологів, педагогів, тобто зростає інтерес до інтегративних процесів у суспільстві. Нами проведено термінологічний аналіз частоти звернень користувачів мережі Інтернет до цих понять. Зроблено висновки про те, що накопичено теоретичні знання щодо феномена механізму, який активно вивчається й використовується вченими та практиками в науковому обігу різних галузей наук. За ключовими словами термін «механізм державно-громадського управління розвитком ЗСО, її якості» широко репрезентовано українською мовою в Інтернеті (удвічі більше у 2017 році в порівнянні з попередніми роками).

У період децентралізації, дебіюрократизації, реформування ЗСО виникає потреба в запровадженні нових механізмів управління її розвитком. Кожна складова освіти була і є державним пріоритетом, основою соціального, політичного, економічного, духовного й культурного розвитку спільноти. Іншими словами, ЗСО є як державним, так і громадським інститутом, управлінська діяльність якого має базуватися на інноваційних механізмах – феноменах модернізації державно-громадського управління загальною середньою освітою, тому що на державу й на суспільство однаково, на нашу думку, покладено відповідальність за її розвиток. Із одного боку, це зумовлено тим, що сама система ЗСО вже є механізмом самоорганізації й покликана забезпечувати життєдіяльність соціальної системи, змінюючи при цьому спосіб висвітлення інформації, набутого досвіду, культури й цінностей; одночасно впливає на розвиток соціуму; стає головним засобом запровадження змін, які не порушують структури економічного фундаменту системи. Інвестиції в ЗСО відіграють важливу роль в економічному й соціальному прогресі: існує безпосередня залежність між рівнем освіти та продуктивністю праці людини. Із другого боку, ЗСО як самоорганізована система здатна пристосовуватися до постійних змін, реагуючи на виклики часу, вимагає переходу від традиційної моделі, що базується на пріоритеті простого засвоєння й відтворення інформації, до освітньої моделі як засобу всебічного розвитку та задоволення потреб особистості, тобто освіта стає товаром, а не залишається лише державною або суспільною справою.

Отже, нові відносини, зумовлені суспільними, політичними, економічними, культурними змінами, глобалізаційними процесами, інформатизацією вимагають інших механізмів та форм управління розвитком ЗСО, які відповідали б і принципам демократії, і ринковим відносинам. Модернізація управлінських механізмів у такому випадку стає важливим засобом розвитку освіти. Запровадити нові підходи до управління розвитком

ЗСО – здійснити її реформування, модернізацію – також нелегко на сучасному етапі, тим більше перейти на державно-громадське, самоврядне управління розвитком ЗСО. Погоджуємося із думкою вченої Н. Протасової про те, що необхідно подолати деякі суперечності, які породжені трансформаційними процесами українського суспільства. До них, як стверджує вчена, варто насамперед віднести: суперечність між усталеним стереотипом мислення про монополію держави в управлінні освітніми установами й задекларованою в нормативних документах новою паритетною роллю суспільства в управлінні ними; між застарілою матеріально-технічною базою, недостатнім фінансуванням освітньої галузі та необхідністю забезпечення високої якості освіти, задоволенням освітніх потреб соціальних замовників; між необхідністю збереження стабільності у функціонуванні галузі освіти й об'єктивною потребою її демократизації та модернізації; між потребою збереження єдиної загальнодержавної системи управління освітою та необхідністю наближення її до національно-регіональних особливостей, їхніх управлінських структур. Таким чином, державно-громадське та самоврядне управління освітою в інтересах людини, суспільства, держави передбачає їх оптимальну взаємодію [6].

Учена Л. Паращенко розглядає державно-громадське управління як механізм державного управління ЗСО [10, с. 292], одночасно вказує, що, реально оцінивши ситуацію, заклади освіти можуть мати різну готовність до реалізації цього механізму, а тому пропонує систематично аналізувати хід впровадження державно-громадського управління за певними показниками. По-перше, «...заклад ЗСО, у якому, відповідно до зареєстрованого статуту, буде створений і функціонуватиме орган самоврядування, діяльність якого базуватиметься на демократичних, державно-громадських засадах, матиме комплекс управлінських повноважень, зокрема з ухвалення рішень про розподіл фонду оплати праці, у %; публічно звітуватиме про освітню й фінансово-господарську діяльність, у %; матиме власні сайти в мережі Інтернет і регулярно оновлюватиме їх. По-друге, громадські організації, у яких буде створено орган управління, діяльність якого базуватиметься так само на демократичних, державно-громадських засадах управління освітою». Що важливо, за пропозицією вченої, «цей орган повинен мати повноваження з розподілу бюджетів закладів та фонду стимулювання їхніх керівників, у %. По-третє, у таких закладах ліцензування й атестація проводитимуться комісіями із залученням представників громадськості серед осіб, що не є працівниками установ, підвідомчих органам управління освітою, у %» [там само, с. 242]. Для впровадження в практику такого механізму науковець пропонує критерії:

- наявність якісної нормативно-правової бази;
- системи державно-громадського управління (далі ДГУ) у закладах, які братимуть участь у розподілі фонду оплати праці педагогів;
- частка місцевих організацій, у яких створені органи ДГУ, що братимуть участь у розподілі бюджетів та фонду оплати праці керівників;

- участь громадськості в управлінській діяльності відділу освіти та закладів;
- залучення громадськості до зміцнення матеріально-технічної бази;
- участь батьків і учнів до обговорення питань та ухвалення управлінських рішень;
- наявність дискусійних майданчиків для обговорення актуальних проблем і вирішення конфліктів;
- поінформованість суб'єктів освітнього процесу й громадськості про діяльність органів ДГУ;
- вплив діяльності органів ДГУ на підвищення якості освіти (виховні ефекти, вплив на якість навчання, створення сприятливих умов в освітній установі тощо);
- наявність моніторингу діяльності органів ДГУ.

Як бачимо, роль і функції держави із запровадженням державно-громадського чи громадсько-державного управління в нових соціально-економічних умовах набувають більшого значення, адже становлення та перспективи розвитку соціальної відповідальності держави залежать від можливостей формування феномену механізму державно-громадського управління. Варто зауважити, що за таких умов може сформуватися довіра до соціальних інститутів, стійкий соціальний феномен, а також забезпечуватиметься впровадження європейських норм відкритого для громадян суспільства. Вважаємо, що залучення громад до реалізації освітньої політики підсилить самоврядні структури (з'явиться впевненість у необхідності їхньої участі в управлінні розвитком ЗСО, механізмі впливу на зміни в громаді, сильній «вертикалі», збудованій з низу до верху). Тобто виникає закономірність: сильна громада – сильне громадянське суспільство.

Одним із важливих механізмів ДГУ розвитком ЗСО може бути управління проектами як цілеспрямованою зміною, обмеженою в часі, окремої системи з установленими вимогами до якості результатів, можливими рамками витрат засобів і ресурсів, із специфічною організацією. Важливо, щоб вони мали інноваційний характер і забезпечували розвиток усіх управлінських структур та різних сфер життєдіяльності громади. Із метою формування особистості та загальнолюдських і національних цінностей у молодого покоління необхідно втілювати в практику управління різні проекти, розвиваючи довірчо-партнерську взаємодію.

Поняття «довіра» тісно пов'язане із «відповідальністю», «відкритістю», «чесністю» та іншими загальнолюдськими цінностями. Тут важливу роль відіграватиме загальна середня освіта, зокрема школа, яка допоможе знайти таку форму спілкування між представниками державних і громадських структур, яка могла б забезпечувати співпрацю на довірчо-партнерських засадах. Вважаємо, така співпраця може забезпечити відкритий діалог, ініційований представниками як державних, так і громадських інституцій.

Прикладом формування довіри в громадах може слугувати сучасна демократична європейська модель державно-громадського управління, яка

базується на концепції соціальної держави, основними цінностями якої є свобода, рівність шансів і відсутність дискримінації, солідарність і соціальна згуртованість, соціальний діалог і розвинене громадянське суспільство, соціальна відповідальність і довіра. Важливу роль у реалізації цих завдань відіграє школа, яка входить до складу так званого чотирикутника (учні – батьки – школа – громада), що покликаний забезпечити соціальне партнерство між органами влади, самоврядування, громадами та освітою. Завдання це, звичайно, надскладне, але вкрай необхідне для формування особистості – Людини, гідної довіри, та громади, у якій сповідуватимуться моральні цінності.

Виходячи з викладеного вище, можна зробити такі висновки:

- Формування в людини загальнолюдських цінностей (довіри, відповідальності, чесності, відкритості) мають забезпечувати і державні інститути, і громадські об'єднання в тісній співпраці. Іншими словами, таке поєднання механізмів впливу на розвиток людини як особистості, її соціалізацію в інноваційному освітньому просторі набуває ознак партнерства, що можна віднести до феномену механізму державно-громадського управління розвитком ЗСО – взаємовигідних взаємин між державними, громадськими організаціями, бізнесовими структурами для спільного вирішення нагальних проблем розвитку загальної середньої освіти.
- Для успішного впровадження державно-громадського управління потрібні працівники з новим мисленням, готові реагувати на виклики громадянського суспільства, оперативно приймати рішення, компетентно вирішувати проблеми шкільної освіти та громади, а тому необхідні механізми, які були б спрямовані на професійне зростання працівників, формування в них компетентностей до управлінської діяльності в нових умовах – реформування та модернізації загальної середньої освіти. Одночасно виникає потреба в механізмах щодо забезпечення підготовки й представників громадських структур до участі в управлінні ЗСО. Ці питання на сьогодні залишаються актуальними і для нових досліджень, і для вирішення їх на практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакуменко В. Д. Державне управління і державно-управлінські рішення: вступ до досліджень / В. Д. Бакуменко // Вісник УАДУ. – 1999. – № 4. С. 68–79.
2. Бова А. Соціальний капітал в Україні: досвід емпіричного дослідження / А. Бова // Економічний часопис – XXI. – 2003. – № 5. – С. 46–50.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2004. – 1440 с.
4. Грабовський В. А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис. ... канд. наук. / В. А. Грабовський. – К., 2006. – 233 с.

5. Дейч М. Є. Становлення та розвиток багаторівневої соціальної відповідальності: управлінський аспект: монографія / М. Є. Дейч ; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2014. – 352 с.
6. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: монографія / відп. ред. Н. Р. Нижник ; кол. авт.: В. Б. Авер'янов, І. А. Грицяк, С. Д. Дубенко [та ін.]. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 448 с.
7. Калініна Л. М. Управління новою українською школою / Л. М. Калініна // Директор школи. – 2017. – № 1–2 (793—794), січень. – С. 12–21.
8. Конт О. Загальний огляд позитивізму / О. Конт ; пер. з фр. І. А. Шапіро; під ред. Е. Л. Радлова. 2-е вид-во. – М.: ЛИБРОКОМ, 2011.
9. Корженко В. В. Категорії «державний механізм управління» та «механізм державного управління» : порівняльний аналіз / В. В. Корженко, Т. М. Лозинська // Теорія та практика державного управління : зб. наук пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2008. – Вип. 2 (21). – С. 16–24.
10. Паращенко Л. І. Механізми державного управління розвитком загальної середньої освіти в Україні : дис. ... д-ра наук з держ. упр. / Л. І. Паращенко. – К., 2012. – 449 с.
11. Пастовенський О. В. Громадсько-державне управління загальною середньою освітою в регіоні : дис. ... д-ра пед. наук/ О. В. Пастовенський. – Київ, 2015. – 438 с.
12. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект: навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. – Львів: НАДУ, 2012. – 456 с.
13. Рогова В. Б. Упровадження державно-громадського управління у закладах системи середньої освіти. [Електронний ресурс] / В. Б. Рогова. – Режим доступу до журн. : <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/3/statti/3rogova/rogova.htm>.
14. Савченко І. Д. Довіра як міждисциплінарне поняття / І. Д. Савченко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2011. – № 18.
15. Франчук Т. Й. Цілісний освітній простір: педагогічні основи його формування: моногр. Т. Й. Франчук. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 244 с.

ГІДНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ОСНОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ПРОСТОРИ ОСВІТИ

*Коновальчук В. І.,
завідувач кафедри психології
ЧОПОПП, доктор філософських наук, доцент*

Темпи процесів самоорганізації нового світу супроводжуються загостренням планетарної кризи. В освіті перебіг кризи визначає дискредитацію та руйнацію багатьох визнаних «параметрів порядку» та можливості контролю за ними, збільшення обсягу інформації та комунікативних зв'язків, загострення

конфронтації традиційної та інноваційної системи, невизначеність аксіологічних орієнтирів.

Освіта як складова соціального простору, виконує визначальну роль у вирішенні нагальних проблем сучасності, оскільки формує соціальність людини, задає суспільно прийнятні параметри реалізації природного потенціалу творчості та активності особистості. Практика свідчить, що освіта, обмежена формально-інформативним рівнем, виявляє спроможність продукувати технократичний світогляд, посилюючи кризу сучасної цивілізації. Технократично центрована освіта щонайменше зводить особистість до рівня функціонера, без належної відповідальності за здійснену активність. Доцільним та необхідним за нинішніх умов є зміщення акцентів з істини прагматичних знань на істину творчого потенціалу людини, а це передбачає зміни в освіті.

Кен Робінсон та Лу Ароніка відзначають, що [6], що характерною для традиційної освіти є безвідповідальність за долю дітей, які не «вписалися» в стандарти. Автори вважають наш час сприятливим для змін в освітній галузі шляхом персоналізації освіти, зміни навчальної програми, методики викладання й оцінювання, а відтак – культури освіти.

Теоретичне осмислення проблеми розвитку освіти в галузі психології «зсередини» зумовлює розуміння її як ресурсотворчого суспільного та особистісного феномену. Інтегруючи культурно-історичні та соціально-психологічні чинники, які визначають специфіку розвитку особистості, ми розглядаємо простір освіти як необмежений територіально-часовими вимірами нелінійний, динамічно-цілісний, трансформативний процес інтерсуб'єктивної взаємодії в інформаційній мережі глобальної комунікації. Інтенсивна динаміка процесів у сучасному інформаційному суспільстві, пов'язана з безперервним оновленням і виникненням нового знання, доступом до великих масивів інформації, що відкриває перспективи продуктивної життєдіяльності особистості. Однак орієнтація на таку перспективу ґрунтована на здатності особистості до постійного розвитку, до оволодіння новими знаннями і їхнього оновлення, творчого застосування в життєдіяльності. Перманентний розвиток особистості можливий за умов безперервної освіти впродовж усього життя. У функціональному сенсі простір освіти є семантичним потоком, усередині якого формується світогляд людини, та й сама вона розкривається як унікальна особистість із невичерпними творчими можливостями і здібностями.

Динаміка зірвання глобальної гуманістичної свідомості у сучасному світі, на основі визнання персоноцентризму, усвідомлення цінності кожної особистості вказує на новий тип моральних взаємовідносин людей, на засадах презумпції людської гідності. Саме тому актуальною є потреба зміни моральних принципів освіти в системі навчання і розвитку особистості.

Тема гідності особистості порівняно мало розроблена у вітчизняній психології останніх років. Окремі аспекти феномену гідності особистості знаходили своє відображення в дослідженнях самосвідомості (В.Столін), самоповаги, самооцінки і Я-концепції (Т.Шибутані), характерологічних особливостей (О. Якимович), саморегуляції моральної поведінки особистості

(С. Рубінштейн, В. Чудновський, Б. Братусь та ін.). Неоднозначність розуміння проблеми гідності людини в різних філософсько-етичних напрямках, труднощі практичного забезпечення умов задля екзистенціального самовизначення особистості на основі самопізнання, а отже, і вирішення практичних завдань моральності – ціннісного ставлення до іншої людини, особливо в період зміни світоглядних і ціннісних основ суспільства, зумовлює інтерес до категорії гідності. Найбільш розроблюваною тема гідності постає в галузі юриспруденції, у контексті проблеми вивчення справ про захист честі й гідності особистості. У практиці кризових психологічних служб та консультацій провадять активну роботу з надання психологічної допомоги постраждалим від насильства та моральної шкоди; в галузі ж освіти тема гідності постає, зазвичай, як виховна проблема, з метою вирішення якої розробляють педагогічні технології.

Гідність розуміють як певний вимір, що належить як об'єкту, так і суб'єкту. Гідність людини традиційно визначають через параметри поваги до себе, усвідомлення своїх прав, власної значущості. У більшості тлумачень поняття «гідність» позначає «цінність» явища буття, найчастіше ж стосується людини. Природа цієї цінності виявляється як у самому її змісті, так і в певних якостях. Як найбільш вживані для визначення, судження та оцінки гідності розглядають моральні якості людини. Почуття власної гідності розглядають як суб'єктивне відображення людиною власної потенційної значущості, що передбачає відповідну рівня усвідомлення поведінку – саморегуляцію поведінки.

Філософська рефлексія змісту поняття «гідність» дозволяє констатувати зв'язок гідності зі свободою. Традиційно підґрунтям гідності вважають розум, але враховують і емоційну сферу. Гідність пов'язана з волею й вибором, проте все це повинно бути органічним для особистості і не суперечити її натурі. Гідність – це характеристика людини духовної, і, разом з тим, суто важливий аспект тілесності, бо приниження плоті є також пригніченням почуття власної гідності. Гідність передбачає прийняття себе, постійну саморефлексію та самотрансформацію, усвідомлення власної значущості/цінності і на цій основі свого призначення. Гідність фіксує цінність конкретної особистості, значущість її, але водночас передбачає й корелює із гідністю «іншого», спільноти, покоління, нації, країни, народу тощо, виявляючи іпостасі колективного та індивідуального.

Ми визначаємо гідність як інтегральне утворення особистості, яке є результатом її розвитку, індикатором якості буття її свідомості. Свідоме визнання власної винятковості та цінності своїх потенційних можливостей відкриває можливість продуктивної самореалізації особистості.

Проблеми розвитку особистості на засадах гідності і свободи вибору мають історичний характер і були центром філософської антропології. Так, Джованні Піко делла Мірандола в «Промові про гідність людини» проголошує принцип високого її покликання. Саме в гідності мислитель вбачає перевагу людської природи. Людина гідна захоплення. Гідність пов'язана з любов'ю і розумінням сенсу, мудрості і вічних цінностей життя. Піко делла Мірандола,

розповідаючи про картину першотворіння і розмірковуючи про призначення людини, описує, по-суті, ідеальний сценарій розвитку творчого потенціалу особистості: «Тоді погодився бог з тим, що людина – творіння невизначеного образу, і, поставивши її в центрі світу, сказав: «Не даємо ми тобі, о, Адаме, ні свого місця, ні певного образу, ні особливого обов'язку, щоб і місце, й обличчя, й обов'язок ти мав за власним бажанням, відповідно до своєї волі і свого рішення. Образ інших творінь визначений у межах встановлених нами законів. Ти ж, не стиснутий ніякими межами, визначиш свій образ за своїм рішенням і владою, якої я тобі надаю» [4, с. 248]. Розуміння особистості як творіння «невизначеного образу» передбачає прийняття варіативності реалізації людської природи, динамічність та пластичність її натури, спроможність до творчого самовизначення, різноманіття людських вчинків і людських історій. Основне велике завдання особистості – визначити саму себе – передбачає необхідність постійного вибору, необхідність свободи й розвитку людини, але також і потребу узгодження та відповідності зі світом. Допустимі спроби управління залежно від власного вибору, і немає явних обмежень. Людина поставлена в центр світу, щоб звідти було зручніше оглядати все, що є ньому. Їй надана воля сформувати себе в образі, який вона самостійно обере. На основі наданої можливості споглядати й визначати самостійно вектор власного розвитку людина може переродитися в нижчі, нерозумні істоти чи, за велінням своєї душі, – у вищі, божественні. Відсутнє зовнішнє референтне детермінування бажаного і прийнятного варіанту буття й розвитку особистості, їй самій належить зробити вибір. Немає негативних прогнозів щодо можливих варіантів особистісного вибору, так само, як і маніпуляцій страхом, соромом, провинною і розплатою – лише впевненість, що вище із творінь, зробить правильний вибір згідно з власною волею. Все це залежить саме від зусиль самої людини й здійснюється «за велінням її душі». Особистість сама себе виокремлює з простору, ухвалює рішення і сама визначає свій шлях. Реальність, створювана людиною, залежить від неї, викликана нею. При цьому важливо звернути увагу на надану можливість «оглядати все, що є у світі». Звідси виявляється пріоритет пізнання, спостереження й світовідношення, який не пригнічений диктатом обов'язку пізнавати, спостерігати та будувати стосунки зі світом, як це реалізовано у традиційній системі освіти. І не втручатися, і не паразитувати на світові відповідно до сучасних прагматичних підходів, а «оглядати»! Особистість як творіння, якому належить самовизначитися, згідно з власним творчим потенціалом на основі власної волі й рішення, має можливість володіти тим, чим побажає, і бути тим, ким хоче! Вона сама формує й перетворює себе на будь-яку плоть і набуває властивості будь-якого творіння. Такі найперші можливості людини, вона має свободу, гідність і владу. Однак людина не повинна шкодити собі та світові. Упередження деструктивних наслідків індивідуального вибору на основі власних потреб і бажань пов'язане з безумовною довірою до особистості, прийняття її вибору та розвитком власної відповідальності особистості.

Проблему розвитку почуття власної гідності особистості Джованні Піко делла Мірандола вирішує через можливий алгоритм: очищення, потому – наповнення світлом і – досягнення досконалості. «Практика гідності», що змальовує образ величного, неквапливого мудреця, який розумно мислить і правильно діє, передбачає не метання й боротьбу, але величний душевний рух. Тут, звичайно ж, необхідний певний рівень самоорганізації душі, унаслідок чого виникає відповідний зміст свідомості. Вказівка на необхідність самоорганізації душі для досягнення стану гідності, оскільки без самоорганізації цей стан недосяжний і багато в чому саме цим і зумовлений, засвідчує глибину розуміння мислителем природи людини. Піко делла Мірандолою показані складові гідності: пишність розуму, світло любові, твердість судді; підкреслено значення освіти та вивчення філософії, значимість роботи над собою, можливості людського вибору.

З'ясовуючи зміст гідності, Блез Паскаль підсумовує, що вся гідність і велич людини полягає в думці: почуття гідності залежить від сили думки, розуму, уміння міркувати. Розвиваючи ідею про силу думки, Б. Паскаль визначає особливий статус серця й закликає прийняти його як орган «внутрішнього почуття», або «чуттєвої інтуїції», без якого, переконає філософ, думка слабшає. Серце «відчуває перші принципи буття» [5, с. 208]. Б. Паскаль упевнений: «Ми осягаємо істину не тільки розумом, а й серцем» [там само]. Так він створює умови розуміння природи і змісту такого поняття як гідність. Гідність – це пограничне (тобто таке, що перебуває на перетині «розум-серце») поняття, іншими словами, екзистенціальний ареал його розташований на межі між розумом і серцем. Межі гідності об'єднують ментальність і відчуття. Необхідна мудрість розуму і мудрість серця, оскільки однієї сили розуму і його доказів недостатньо, щоб з'явилося, зміцніло й було збережене почуття власної гідності. І якщо, як упевнений Паскаль, «у серця свої закони, яких розум не знає», то при спробі адекватного опису реальної сфери людської антропології та екзистенціальних параметрів буття людини необхідне врахування міри довіри до імпульсів, що йдуть від людського серця й інтуїції. Таким чином, виявляється взаємозв'язок і взаємозалежність розуму, серця, довіри в становленні і розвитку гідності людини.

В історії наукового осмислення людини аксіоматичною визнана кореляція гідності й свободи людини. Свобода вчинку означає для конкретної людини насамперед вибір себе самої. Таку ж думку проголошував, зокрема, і Ж. Ж. Руссо: «Відмовитися від своєї свободи – це означає відмовитися від власної людської гідності, від прав людини, навіть від її обов'язків ... Така відмова несумісна з людською природою» [7, с. 8]. На жаль, для практики традиційної освіти поняття «свобода», «вільний вибір» особистості і розвиток гідності дитини не стали природними. Регламентація й зовнішній контроль в освітній взаємодії упереджує свободу особистісного вибору, блокує природний розвиток творчого потенціалу дитини, зокрема, і відповідальність як показник особистісної зрілості.

Рефлексія філософських традицій дослідження гідності людини дозволяє виокремити критерії принципу гідності в просторі освіти: моральність особистості у взаємодії з інтересами іншої людини; розумність особистості та свобода формування суджень; особистісна відповідальність за конкретний моральний вибір і свою діяльність; свобода й відповідальність у творенні свого «Я», самовдосконалення і довільна саморегуляція.

Таким чином, гідність можна розглядати як «стержневий» принцип буття особистості в просторі освіти. Сам принцип заперечує таку традиційно культивовану особливість як маніпуляція орієнтирами для інших, прийняття панування інших, прагнення інших розпоряджатися буттєвими можливостями особи. Принцип гідності надає можливості для стабілізації стійких якостей особистості. Несвідомо виявлена гідність постає як відношення на основі архаїчного механізму психіки, проявленого у формі установки. Свідомий прояв почуття гідності узгоджений із системою норм, оцінок і значень. Гідність пов'язана із вчинком і вибором. Вибір свідчить про сконструйований у світі вчинок, про прояв себе в реальному світі.

Підставами гідності людини є свобода й відповідальність. Свобода – насамперед як свобода вибору вчинку, можливість утримання від нього, вибору між життям і смертю, діяльністю та бездіяльністю. Свобода є умовою відповідальності людини за свій вчинок. Слід зазначити, що свобода потенційно передбачає можливість свавілля, бунту, гордого протистояння долі і навіть богоборства, трагізмом якого спочатку відзначено становлення гідності людини в біблійній картині світу й грецькій міфології. Так само, як у філогенезі така можливість виявлена на ранніх етапах індивідуального розвитку особистості, де протистояння, протест є показником рівня ідентичності. Для духовно зрілої людини: гідної, вільної, самостійної і самодостатньої характерна злагоджена активність на основі прийняття, пізнання та гармонізації взаємодії із зовнішнім світом.

Важливою умовою втілення гідності особистості є свобода у виборі вчинку. Саме тому в просторі освіти необхідною є як зовнішня, так і внутрішня свобода. Зовнішня свобода людської особистості – це не свобода робити що заманеться при неспроможності інших перешкодити. Висловлюючись словами І. Ільїна, це свобода від «не духовного і проти духовного тиску», від примусу й заборони, від грубої сили, погроз і переслідування [2]. Гідність особистості має за будь-яких обставин реалізувати можливість діяти згідно зі своїми принципами, переконаннями, вірою, які приймають добровільно, без права і спроб інших людей силою нав'язувати свої приписи й заборони. Така формула зовнішньої свободи передбачає в просторі освіти духовну автономію, бо любов, віру й переконання не створюють зовнішніми силами. Зовнішня свобода дана людині саме для внутрішнього самостановлення. Власне, «внутрішня свобода», що включає в себе здатність людини відстояти її, і є людською гідністю. Якщо зовнішня свобода усуває насильницьке втручання інших людей в духовне життя людини, то внутрішня свобода орієнтує свої вимоги не до інших людей, а до самої людини. Внутрішня свобода – це свобода насамперед духовна. Це

влада духу над тілом і душею. Звільнити себе не означає стати незалежним від інших людей, але володіти здатністю до саморегуляції своїх пристрастей, духовно облагородити й перетворити їх.

Заслуговує на розгляд аналіз О. Асмоловим [1] культури в ракурсі змістовно-функціональних відмінностей гідності та корисності. Дослідник вважає, що всі культури можна умовно розташувати між двох полюсів – полюса корисності й полюса гідності. Культура, орієнтована на корисність, ґрунтована на прагненні до рівноваги, стабільності, самозбереження, завжди стурбована тим, щоб вижити, а не жити. Єдина мета культури, орієнтованої на корисність, під прикриттям певного милостивого ідеалу, – відтворення самої себе без будь-яких змін. У ній завжди скорочено час, відведений людині на дитинство; старість не має цінності, а освіту терплять остільки, оскільки доводиться витратити час на дресуру, підготовку людини до виконання корисних службових функцій.

Іншою є культура, орієнтована на відносини гідності. У такій культурі провідною цінністю є особистість людини, незалежно від того, чи можна щось отримати від цієї особистості для виконання тієї чи іншої справи, чи ні. У культурі гідності діти, старі й люди із відхиленнями в розвитку – священні. Вони перебувають під охороною громадського милосердя. Доцільно акцентувати підсумок міркувань дослідника, що саме культура гідності набагато краще готова, ніж культура корисності, до подолання соціальних катаклізмів, виходу з криз у драматичному процесі людської історії [1]. Найбільш яскравими особистісними установками, що відрізняють представників культури корисності від особистості, сформованої культурою гідності, є: природність вертикалі влади, централізованої на одній людині, необхідність перманентного існування ворога, втеча від прийняття власного рішення, особистісного вибору та не прийняття права на вибір у інших [1]. Протилежні показники, зокрема установка на толерантність до «інакшості», прийняття особистої відповідальності, розвиток індивідуальності та повага до прав іншої людини є передумовами формування культури гідності.

Таким чином, аналіз змісту поняття «гідність» як філософської й етичної категорії виявив культурно-історичну традицію визнавати безумовну цінність людини, зумовлену її людською природою. Залежно від розуміння природи людини та її сутнісних властивостей самою людиною і суспільством вироблялися певні критерії гідності. Суб'єктивним параметрами гідності є рівень моральності людини, її свобода й незалежність (зокрема, незалежність суджень), міра її особистісної відповідальності, здатність до самовизначення та самореалізації. Принцип гідності в просторі освіти передбачає повагу до особистості, визнання її прав, а також високу вимогливість. За умови свободи життєдіяльності особистість на засадах гідності особистість реалізує себе у вільній життєтворчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Асмолов А. Г. Культурно-историческая психология и конструирование миров. М.: МПСИ, 1996. – 768 с.
2. Ильин Е. П. Психология воли / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 288 с.
3. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Г. Йонас. – Київ : Лібра, 2001. – 400 с.
4. Пико делла Мирандола Джованни. Речь о достоинстве человека / Джованни Пико делла Мирандола // Антология мировой философии : Возрождение. – Мн. ; М. : [б. и.], 2001. – 928 с.
5. Паскаль Б. Мысли / Б. Паскаль. – СПб. : Северо-Запад, 1995. – 574 с.
6. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Революція у вашій, що назавжди змінить освіту / К. Робінсон, Л. Ароніка ; пер. з англ. Г. Лелів. – Львів : Літопис, 2016. – 258 с.
7. Руссо Ж.-Ж. Рассуждение о происхождении и основаниях неравенства между людьми // Ж.-Ж. Руссо // Об общественном договоре. Трактаты. – М. : «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. – С. 137–139.
8. Шибутани Т. Я-концепция и чувство собственного достоинства // Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия, Самара: «БАХРА-М», 2000. стр. 220-232

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ЗАКЛАДОМ

*Богославець Г. І.,
старший викладач кафедри
професійного розвитку
педагогів ЧОППОП*

Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства, а також соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави. У першу чергу це стосується освіти. Соціально-політичні й економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в країні, суттєво змінюють як сукупність головних завдань, які мають вирішувати освітні організації, так і всю систему їх взаємодій зі своїм соціальним оточенням. Сучасна освітня організація не може ефективно діяти, задовольняючись лише простим реагуванням на зміни, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя. Зовнішні соціально-економічні реалії значною мірою позначаються на загальних умовах діяльності школи, вимогах до її освітніх результатів, очікуваннях соціуму щодо школи, ресурсному забезпеченні її життєдіяльності тощо. Сьогодні залежність освітньої організації від її соціального середовища значно зростає, збільшується її «відкритість» і потенційні можливості використання зовнішніх ресурсів для підвищення якості освітнього процесу в цілому й соціалізації учнів зокрема як його важливої складової. Посилення взаємодії школи й соціуму, налагодження

комунікаційних, функціональних, творчих зв'язків між школою й соціальними інституціями визначають необхідність створення відкритої для співпраці соціально-педагогічної системи, нових підходів до управління освітніми закладами. Так, у «Національній доктрині розвитку освіти», зокрема, відмічається, що українська освіта має надалі розбудовуватись як відкритий соціальний інститут, для якого встановлюється нова модель управління – відкрита й демократична. У цій моделі мають органічно поєднуватися засоби державного впливу з громадським управлінням. Відкритість освітньої системи передбачає розширення управлінських можливостей, залучення громадської думки, меншу залежність управління від впливу конкретних посадових осіб.

У новій освітній парадигмі, що запроваджується в європейському просторі, зосереджується увага на демократизації відносин «учитель – учень», «учитель-керівник», активному залученні батьків і громадськості до співпраці із навчальними закладами. Діяльність освітніх закладів організовується на поєднанні державного управління й громадського самоврядування, упровадження колегіального стилю управління.

Управління має бути кардинально змінено на демократичних засадах і забезпечити реальний перехід від адміністративно-командної форми до **державно-громадського управління**.

Запровадження державно-громадської моделі управління освітнім закладом передбачає залучення до управлінських процесів широкого загалу педагогічної громадськості, батьків, громадських організацій.

Тому одним із головних напрямів оновлення управлінської діяльності є набуття знань і умінь щодо управління як соціальною системою [1]. Директор у цьому контексті стає соціальним лідером, який здатен і повинен одноосібно приймати управлінські рішення.

Державно-громадське управління не є новою формою, але потребує більш активнішого впровадження. Ураховуючи загальні тенденції реформування шкільної освіти, суттєвим у кожному навчальному закладі є формування соціального партнерства основних учасників шкільної освіти: учителів, учнів, їхніх батьків і громадськості. Можна визначити такі **моделі управління освітнім закладом на нинішньому етапі**:

- співпраця навчального закладу з органами державної влади;
- розвиток внутрішніх шкільних органів колективного управління й самоврядування;
- співпраця з батьками;
- розширення зв'язків із місцевою громадою, громадськими організаціями, підприємствами, спонсорами.

У зв'язку з нестабільним економічним становищем для розвитку господарської діяльності школи, фінансової та матеріальної допомоги необхідно шукати **нові шляхи** залучення підприємств, громадських організацій, приватних підприємців та всіх небайдужих до проблем школи [2].

Органи громадського самоврядування це: учнівське самоврядування, профком, батьківські комітети, піклувальна рада, шефські організації, органи

місцевого самоврядування, а також позашкільні установи, заклади культури, інші навчальні заклади, в тому числі вищі, які залучаються до співпраці на засадах партнерства.

Нині найпоширенішим і дуже важливим органом управління є **рада загальноосвітнього закладу**, до складу якої обирають представників від педагогічного колективу, учнів, батьків і громадськості. Це орган колегіального управління шкільними справами, вирішення найважливіших питань щодо удосконалення навчально-виховного процесу, життєдіяльності навчального закладу. Рада загальноосвітнього закладу:

- займається управлінськими проблемами, заслуховує звіти про роботу директора школи, його заступників;
- представляє інтереси закладу в державних і громадських органах, забезпечує соціальний захист неповнолітніх;
- визначає зміни, методи, форми організації навчання і виховання;
- встановлює режим роботи навчального закладу;
- контролює витрати бюджетних асигнувань на заклад, формує власний матеріальний фонд закладу;
- захищає працівників навчального закладу й адміністрацію від необґрунтованого втручання в їхню професійну діяльність тощо.

Піклувальна рада обирається з представників органів виконавчої влади, підприємств, установ, навчальних закладів, організацій, окремих громадян. Рада вживає заходів для зміцнення матеріально-технічної, навчально-методичної бази, залучення додаткових джерел фінансування, поліпшення організації навчально-виховного процесу, стимулювання творчої праці педагогічних працівників.

У роботі з батьками крім традиційних форм роботи, як-от – батьківських зборів, засідань батьківських комітетів тощо – участь батьків у педагогічних, методичних, виховних справах, відкритих уроках для батьків, анкетування, проведення позакласних заходів, гурткової роботи і т.д.

Співпраця з громадою населеного пункту – найрізноманітніша робота, зокрема, пошукова і гурткова робота, зустрічі з цікавими людьми, екскурсії, краєзнавча та дослідна робота тощо.

Так само урізноманітнюються і відшукуються нові форми тісної **співпраці з учнівськими колективами**, з органами учнівського самоврядування.

Традиційним органом колегіального управління навчально-виховним закладом є **педагогічна рада**, яка створюється для розгляду складних питань організації навчального процесу, підвищення кваліфікації і професійної майстерності педагогів. На розгляд педагогічної ради виносяться усі питання навчально-виховного процесу.

Упроваджуючи інноваційні моделі і форми управлінської діяльності, **реалізується основна мета**, спрямована на формування ініціативної особистості, здатної приймати нестандартні рішення, залучати її до участі в управлінні закладом освіти через діяльність в органах самоврядування;

сприяти піднесенню на якісно новий рівень роботи педагогічних колективів з учнями, з батьками учнів та громадськістю, істотно впливаючи цим на гармонізацію освітнього простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грабовський В. А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис. ... канд. наук. / В. А. Грабовський. – К., 2006. – 233 с.

2. Королук С.В. Особливості громадсько-державного управління в діяльності сучасної школи / С.В. Королук // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 3. – С. 9 – 11.

3. Гаєвська Л. Державно-громадське управління освітою: теоретичний аспект / Л. Гаєвська // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 4. – С. 37-44.

УЧАСТЬ БАТЬКІВСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ

*Гончаревський В.,
кандидат історичних наук,
директор Тарасівської загальноосвітньої
школи I – III ступенів Звенигородської районної ради
Черкаської області*

Сучасний підхід до управління закладом освіти в умовах нової української школи передбачає, насамперед, залучення громадськості до прийняття управлінських рішень адміністрацією закладу освіти та створення нової – державно-громадської моделі управління закладом освіти. Поєднання державних і громадських чинників в управлінні сучасним закладом освіти покликане забезпечити врахування громадської думки і якомога ширшу участь інститутів громадянського суспільства в управлінні закладом освіти на користь всіх учасників освітнього процесу. Саме така модель роботи закладу освіти здатна урівноважити вплив державного та громадського факторів в управлінні, налагодити ефективний зворотний зв'язок із урахуванням думки батьків і громадськості, дійсно реалізувати партнерські взаємовідносини між учасниками освітнього процесу, внести усвідомлення спільної відповідальності за прийняття колективних рішень і врешті децентралізувати та демократизувати управління.

Г.В. Єльнікова визначає такі моделі державно-громадського управління:

1) модель структурно-громадського супроводу, яка передбачає на кожному управлінському щаблі відповідну громадську структуру, основним завданням якої є незалежна експертиза стану справ освітньої галузі, ведення діалогу з владними структурами для збалансування інтересів громадськості та органів управління загальною середньою освітою;

2) модель інформаційно-громадського супроводу, яка передбачає організацію зустрічних потоків інформації. Згори до низу надходить нормативно-правова інформація, а знизу догори – претензійна, реакція виконавців громадськості на нормативно-правову та суспільно-ціннісну інформацію;

3) модель субординаційно-проміжного партнерства, яка передбачає запровадження на всій вертикалі динамічних субординаційних стосунків. До виконання завдань залучається громадськість і стосунки тимчасово перетворюються на партнерські [1].

Відповідно до дослідження В.А. Грабовського [2], державно-громадське управління закладом освіти можна представити як інтеграцію трьох напрямів роботи:

- 1) демократизація управління закладом освіти;
- 2) створення та розвиток асоціацій учасників освітнього процесу;
- 3) організація громадських органів управління закладом освіти.

За словами С.В. Королук, у сучасних умовах школі для того, щоб вижити й ефективно функціонувати, необхідно здійснювати узгодження своїх цілей з цілями батьків, з суб'єктами ринку праці та освіти; переглянути форми та методи роботи з батьками, розвивати в них навички благодійності, громадянської активності, розширити їхню участь у виробленні, прийнятті та реалізації правових і управлінських рішень в освіті; вміти співпрацювати з жителями мікрорайону, іншими організаціями та установами. Виходячи з цього, громадсько-державне управління закладом освіти – це управління діяльністю, яка здійснюється структурами громадянського суспільства – добровільно утвореними об'єднаннями, асоціаціями й організаціями громадян, які впроваджують громадську освітню політику на основі демократичних процедур самоуправління й співуправління.

Залучення представників усіх категорій учасників освітнього процесу (батьків, педагогів, учнів), а також представників громадськості до управління діяльністю закладу освіти дозволить забезпечити:

- підвищення якості освітніх послуг;
- підвищення громадянської позиції дорослого населення;
- виховання громадянської позиції в середовищі підростаючого покоління;
- розвиток спільної відповідальності усіх суб'єктів освітнього процесу [3].

Ключову роль в становленні державно-громадського управління закладом освіти відіграє об'єднання батьків учнів, яке, як правило, здійснюється у вигляді створення батьківських комітетів класів та загального батьківського комітету закладу освіти. Донедавна роль батьківського комітету у вітчизняних закладах освіти зводилась виключно до вирішення фінансових проблем школи. Тому реальне впровадження державно-громадської моделі дозволяє батьківському комітету, як інституту громадянського суспільства, стати справжнім громадським органом управління закладом освіти.

У Тарасівській загальноосвітній школі I – III ступенів батьківський комітет школи створено на загальних батьківських зборах школи на основі вільного вибору самих батьків учнів, як повноправних учасників освітнього процесу, при повному невтручанні в цей процес адміністрації школи. Такий принцип створення батьківського комітету, як результату вільного волевиявлення батьків, покликаний активізувати головну функцію громадянського суспільства – здатність до самоорганізації та автономії його інститутів.

Автономія батьківського комітету школи була і донедавна, проте, з огляду на наявність прямого впливу адміністрації та вчителів на оцінювання учнів, така автономія залишалась лише на папері. Для того, щоб автономія батьківського комітету школи, як органу державно-громадського управління, справді була реальною, батьківський комітет повинен зайняти не підпорядковане, а рівне та партнерське місце поряд з адміністрацією школи. Для цього у батьківського комітету повинні бути як реальні гарантії від свавілля адміністрації та вчителів по відношенню до учнів, так і реальні інструменти впливу на прийняття управлінських рішень.

Гарантією автономності батьківського комітету школи є розроблене батьками у відповідності до чинного законодавства та прийняте на загальних батьківських зборах Положення про батьківський комітет школи, де чітко прописано, що батьківський комітет є підзвітним тільки батьківській громадськості школи, а адміністрація жодним чином не повинна втручатися в діяльність батьківського комітету.

Інструментами, які становлять реальні важелі впливу батьківського комітету на прийняття управлінських рішень адміністрацією та взагалі на освітній процес, виступають, в першу чергу, такі невід’ємні атрибути будь-якого інституту громадянського суспільства як моніторинг та контроль. При цьому головною вимогою, яка безпосередньо контролюється батьківським комітетом, є прозорість діяльності закладу освіти – як адміністрації, так і зокрема вчителів.

Вплив батьківської громадськості на прийняття управлінських рішень адміністрацією школи полягає, по-перше, у постійному моніторингу батьківським комітетом школи управлінської діяльності адміністрації, що може проходити у вигляді вимоги звітування адміністрації школи, причому як поточного, тобто на даний момент, так і за певний встановлений проміжок часу – тиждень, місяць, квартал, рік тощо. Причому, для того, щоб повністю унеможливити будь-який тиск адміністрації школи на батьківський комітет, а також усунути можливість протиправних домовленостей між батьківським комітетом та адміністрацією, право вимагати відповіді або звіту адміністрації з будь-якого питання надано кожному з батьків, як представникам батьківської громадськості, що повністю відповідає ч.2 ст.19 Закону України “Про доступ до публічної інформації”. По-друге, батьківський комітет контролює дотримання адміністрацією школи чинного законодавства, зокрема Законів України “Про освіту” та “Про загальну середню освіту”.

Реальний контроль батьківської громадськості за освітнім процесом у закладі освіти полягає в тому, що і батьківський комітет, і кожен з батьків може відвідувати будь-який урок будь-якого вчителя. Причому це відвідування може бути навіть без попередження. Саме таким чином в нашій школі було вирішено проблему ефективності внутрішньшкільного контролю.

Внутрішньшкільний контроль ще за часів “класичної” радянської школи здійснювався за принципом “адміністрація versus вчителі”: відвідування уроків директором-завучем, взаємовідвідування уроків вчителями, перевірка конспекту уроку, хронометраж уроку, мета-завдання уроку і т.д. “Ефективність” такого внутрішньшкільного контролю призводила або до формування образу “поліцейської” адміністрації та, відповідно, створення штучної межі між “адміністрацією” й вчителями, або, зазвичай, до традиційного шкільного канцелярського бюрократизму, де внутрішньшкільний контроль “здійснювався” тільки у товстих папках “для району”.

Делегування батькам функцій внутрішньшкільного контролю веде до зовсім протилежних “радянській” системі наслідків. По-перше, внутрішньшкільний контроль здійснюється безпосередньо, а не на папері, причому “контролерами” виступають і батьки, і також учні, які, звичайно, щодня повідомляють батьків про те, як сьогодні пройшов їхній навчальний день. По-друге, адміністрація постійно знаходиться в курсі справ у школі – як викладає той чи інший вчитель, на якому рівні, чи підготовленим до уроку приходить вчитель, наскільки цікавими є уроки того чи іншого вчителя тощо. Причому вся ця інформація може потрапляти до адміністрації навіть у режимі “реального часу”, наприклад за допомогою “гарячої лінії” у соціальних мережах. По-третє, адміністрація стає вже не “поліцейським”, а партнером, причому і по відношенню до батьків, і по відношенню до вчителів, тому що всі ми маємо єдину мету – розвиток школи, де внутрішньшкільний контроль є не каральною акцією, а лише засобом для того, щоб подивитися на свою роботу “зі сторони”, засобом для вдосконалення власної професійної компетентності як вчителя й управлінця.

Рівноправність батьківської громадськості в закладі освіти полягає у можливості незалежної оцінки діяльності адміністрації школи та кожного окремого вчителя. Причому на підставі цієї оцінки може бути висловлена недовіра як адміністрації школи, так і кожному окремому вчителю, що ставить питання до їх подальшої роботи в школі. Це право батьків ґрунтується на тому принципі, що вчителі лише надають освітні послуги, а адміністрація лише надає послуги “найманих менеджерів”, тому оцінювати такі послуги мають, беззаперечно, саме батьки учнів.

Така модель державно-громадського управління закладом освіти вимагає, в першу чергу, готовності адміністрації закладу освіти до демократичної децентралізації управління, запровадження нової етики управлінської діяльності та змін в самій технології реалізації управлінських функцій. З іншого боку, надання широких повноважень батьківській громадськості являє собою

певну мотивацію до підвищення компетентності адміністрації закладу освіти, а також до самодисципліни і виваженості у прийнятті управлінських рішень. У підсумку така співпраця батьківської громадськості та адміністрації школи, побудована на реальному використанні важелів впливу, сприяє розвитку закладу освіти, що має на меті не бюрократичне функціонування, а реальну відповідність освітнім потребам учнів та справжній розвиток закладу освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єльнікова Г.В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління / Г.В. Єльнікова // Директор школи. – 2003. – № 40. – С. 10 – 11.
2. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні: дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. / В'ячеслав Альбертович Грабовський. – К., 2006. – 233 с. – С. 88.
3. Королюк С.В. Особливості громадсько-державного управління в діяльності сучасної школи / С.В. Королюк // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 3. – С. 9 – 11.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ВІДКРИТІСТЬ, ГЛАСНІСТЬ – ОСНОВНІ ОЗНАКИ ГРОМАДСЬКО - АКТИВНОЇ ШКОЛИ

Кобернік М. А.,
директор Корсунь-Шевченківської
загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2

Потужну державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих, - читаємо в концепції «Нова українська школа».

Це мають бути всебічно розвинені освічені українці, відповідальні громадяни і патріоти, які здатні до інновацій, які зможуть ефективно розвивати економіку, будуть конкурентоспроможні на ринку праці та навчатимуться впродовж усього життя[1] .

Громадсько-активні школи є однією з найбільш ефективних моделей саме таких інноваційних навчальних закладів, які здатні ефективно розв'язувати завдання щодо реформування освіти, підготовки компетентних випускників у партнерстві школи, батьківської спільноти та інших членів громади. Освіта має стати громадсько-орієнтованою, сприяти створенню можливостей для учнів, для окремих громадян, для родин, для громадських організацій та приватних осіб стати партнерами у виконанні вимог суспільства та реалізації потреб школи і громади. Завдяки такій співпраці змінюються родини покращуються стосунки між членами громади, школа отримує більше реальної допомоги від місцевої громади, влади, комерційних структур тощо. Діяльність громадсько-активної школи позитивно впливає на формування активної громадянської позиції і учнів, і вчителів, і членів громади, сприяє підвищенню

відповідальності та самооцінки молоді та розвитку громади. Саме громадсько-активна школа може бути ефективною моделлю нової української школи[4] .

В Україні ініціаторами розвитку партнерських стосунків між школою та місцевими громадами стали громадські організації.

У 2003 році Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» за фінансової підтримки Фонду Чарльза Стюарта Мотта та Міжнародного фонду «Відродження» розпочав реалізацію проекту «Школа як осередок розвитку громади», метою якої є розвиток громадсько-активних шкіл, діяльність яких сприяє розвитку партнерства між школою та громадою; розробку та реалізацію партнерських програм, спрямованих на вирішення проблем і задоволення потреб місцевих громад; активізація громадян; реалізація концепцій освіти громади та навчання впродовж усього життя [4] .

Питанням розбудови громадсько-активної школи приділяли увагу І.Довбиш, Г.Єльнікова, Н.Яременко, О.Фоміна, Л.Даниленко, Т.Шамова, М.Ворон. Співробітники Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» О.Любишко, Л.Некраш, Г.Єльнікова, М. Ворон зазначають, що суспільно орієнтована освіта максимально виявляється у громадсько-активній школі, адже «привносячи фундаментальні характеристики громадянського суспільства у зміст і стиль викладання, школи можуть допомогти формувати у молоді звички і навички, необхідні для ефективної громадянської участі та активної позиції сьогодні і завтра»[6, с.11] .

За визначенням Г.Костюк, громадсько-активна школа – це заклад, який залучає громаду до процесу управління школою, здійснює мобілізацію місцевих ресурсів для забезпечення нагальних і довготривалих цілей школи й громади, що загалом сприяє їх розвитку, зміцненню взаємовигідного партнерства [7] .

Заклад загальної середньої освіти «Корсунь-Шевченківська школа І-ІІІ ступенів № 2» – це заклад, де велика увага приділяється налагодженню партнерських стосунків між школою та всіма ресурсами громади. В школі значна увага приділяється освітнім, соціальним, оздоровчим послугам; розвитку дитячого та молодіжного руху з залученням громадян мікрорайону; підвищенню навчальних досягнень учнів; зміцненню родинних відносин та відносин між мешканцями мікрорайону.

Школа не лише освітня установа, це – культурний центр, центр відпочинку для осіб будь-якого віку мікрорайону. Навчальний заклад відкритий для кожного – цілий день, кожен день, у вечірні години та у вихідні дні.

В основі моделі школи лежить ідея управління закладом на державно-громадських засадах.

Громадсько - активна Корсунь-Шевченківська школа №2 ставить перед собою мету не просто надавати освітні послуги учням, але й розвивати громаду, залучати батьків та мешканців до вирішення соціальних та інших проблем, які існують як у школі, так і в громаді. А також:

- створення оптимальних педагогічних умов для самореалізації індивідуального розвитку особистості;

- визначення школи важливішим фактором гуманізації відносин школи і громади;
- профільна диференціація та орієнтація на професії відповідно до потреб економіки мікрорайону;
- формування нових життєвих позицій особистості;
- розвиток активної життєвої позиції у педагогів та учнів.

Серед напрямів діяльності громадсько - активної школи виділяються три основні:

- демократизація школи (в т.ч. соціальна інклюзія);
- волонтерство;
- партнерство школи і громади.

Складова демократизації громадсько - активної школи має три компоненти: демократизація школи, демократизація уроків, надання можливості для членів громади отримувати освіту протягом усього життя. На практиці реалізовано завдання держави: оновлено зміст і форми організації навчально-виховного процесу, впроваджено продуктивні технології навчання. У школі склалася певна система роботи, спрямована на виховання національно свідомого громадянина України, забезпечення індивідуальних освітніх потреб особистості учня, випускника школи, визначення та реалізацію світогляду, власної життєвої позиції, життєвого успіху.

Взаємодія адміністрації школи з учнями ґрунтується на повазі до особистості кожного учня, захисті його прав та демократичних свобод, на вимогливості та контролі за психологією стосунків в учнівських колективах, підтримці та допомозі у їх починаннях.

Демократизація уроку має наступні елементи: зв'язок навчання з життям, розвиток самостійності й активності в навчальному процесі з забезпеченням «ситуації успіху», формування вміння співпрацювати в групах в усіх видах діяльності. Уроки, години класного керівника, свята щоденно відкриті для батьків учнів школи та тих, хто планує посилати своїх дітей на навчання до школи № 2 чи просто зацікавлених.

За сприяння батьків класними колективами учнів створено і постійно поновлюється банк осіб мікрорайону школи, які потребують допомоги і турботи. Опікуються ними дорослі (педагогічні працівники, батьки) та діти. Традиційним стало проведення Днів вихідного дня, в програмі яких: заняття груп «Спілкуємося англійською», «Німецька з нуля», хореографії, зустрічі з психологом школи, цікаві інтелектуальні змагання, до організації яких залучаються не тільки вчителі школи, а й фахівці з різних закладів.

Волонтерство – найпопулярніший компонент виховної системи нашої школи. Суть цього компонента полягає у перетворенні волонтерства у невід'ємну частину шкільного життя. Ця система забезпечує становлення людини як активного члена своєї громади й складається з низки волонтерських акцій.

Виховання дітей-волонтерів допомагає виховати в них доброту, сердечність, чуйність, готовність прийти іншому на допомогу, чутливість до

всього живого і красивого. Класні керівники та адміністрація школи проводять велику роботу в цьому напрямку, а саме: заохочують учнів до участі в суспільному житті класу та школи, проводять акції «Допоможи ближньому» (збір коштів для лікування хворих дітей, самотніх жителів мікрорайону, батьків учнів школи), «Серце до серця», «Різдвяні подарунки воїну АТО». Постійно проводиться акція «Милосердя» з метою виховання в учнів почуття співпереживання до самотніх дітей, під час якої учні збирають іграшки, одяг, канцтовари, надають посильну допомогу в домашньому господарстві самотніх людей самотнього віку, збирають для них продукти харчування. І щоразу в цьому батьки – наші союзники.

Реалізація основних завдань громадсько - активної школи відбувається через послуги учасникам освітнього процесу, мешканцям мікрорайону працівниками позашкільних закладів (центру дитячої і юнацької творчості, дитячо-юнацької спортивної школи, школи мистецтв, дитячої бібліотеки). Цікава просвітницька робота проводиться службою в справах дітей, районним центром в справах дітей, молоді та спорту, громадськими організаціями (районна спілка ветеранів АТО Корсунщини, районна спілка «Союз Чорнобиль», районна організація воїнів-афганців, районна екологічна Ліга), з якими укладено угоди на співпрацю.

В школі створені всі умови для одержання різносторонніх освітніх послуг, досить продуктивно використовується матеріальна база: в спортивній залі займається дві групи здоров'я, організовано заняття легкою атлетикою, грою в теніс сім'ями; на стадіоні – у вечірні години та вихідні мешканці мікрорайону організовують змагання футбольних команд, займаються спортивною ходьбою та бігом; читачами шкільної бібліотеки стали діти та дорослі мікрорайону; в актовій залі організовуються зустрічі, конференції та свята. На базі школи проводяться районні семінари, районні та зональні спортивні змагання.

На базі школи працює батьківський лекторій з теми «Батьківська педагогіка». Мета його – надати практичні рекомендації, поради з проблем виховання, донести до кожної родини необхідну інформацію з питань психології дитини, підняти рівень психолого-педагогічної, правової культури. Користуються популярністю тренінги з питань виховання дітей в сім'ї, проведені психологом школи для груп учнів з батьками.

За пропозицією батьків в школі розробляється проект втілення програми «Школа доброзичливого ставлення до дитини», бо це дозволить попередити несприятливі впливи середовища, особливо у міжособистісному спілкуванні, прояви психологічного та емоційного насильства та дій несприятливих факторів, пов'язаних з процесом навчання.

Організація дозвілля й проведення курсів для всіх жителів мікрорайону допомагає вирішити декілька важливих завдань: надати можливість членам спільноти познайомитися з новими людьми; збільшити кількість партнерів школи за рахунок членів співтовариства, громадських організацій, запрошуючи їх поділитися своїми знаннями й талантами; надати жителям мікрорайону нові, конструктивні й цікаві способи організації дозвілля; заробити певні кошти для

школи; створити робочі місця й забезпечити додатковий заробіток для вчителів, батьків та інших членів громади.

Партнерство – це взаємовигідні стосунки між школою, вчителями, учнями, членами громади й спонсорами для спільного вирішення загальних проблем школи. Це можливість покращити імідж школи, залучити додаткові людські й матеріальні ресурси для підтримки школи, для задоволення потреб та інтересів громади. У такій взаємодії народжується почуття спільності, де кожен чітко усвідомлює, що нам ніхто нічого не зробить, крім нас самих. Через усвідомлення відповідальності за все, що відбувається в школі, в районі, в державі, народжується нова генерація людей.

Педагогічний колектив тісно співпрацює з Черкаським державним технологічним університетом університетом, Східноєвропейським університетом економіки і менеджменту, Білоцерківським національним аграрним університетом, Уманським національним університетом, Богуславським гуманітарним коледжем ім.І.С.Нечуя-Левицького, Корсунь-Шевченківським педагогічним коледжем ім.Т.Г.Шевченка, Корсунь-Шевченківським професійним ліцеєм, районним центром зайнятості, що дозволяє учням та батькам далеко до закінчення школи їхніх дітей визначитися з вибором їх майбутньої професії [7].

На кожному етапі існування школи поставали конкретні завдання, які вирішував педагогічний колектив в тісній співпраці з батьками та громадськістю міста. Добре розуміємо, що лише у тісному зв'язку з громадськістю можливо допомогти дитині стати успішною, конкурентоспроможною і компетентною особистістю.

Таким чином, головним критерієм якості роботи школи є, перш за все, здатність молодого покоління жити й активно діяти у демократичному світі, постійно самовдосконалюватися, адекватно реагувати на зміни. То ж саме модель громадсько активної школи дозволяє досягти мети Нової української школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>

2. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій: Посібник зі створення та управління громадсько-активною школою [Текст] / Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». – К.: СПД-ФО Парашин К. С., 2008, - 164.

3. Єльнікова Г. В. Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади: Навчально-методичний посібник / Г. Єльнікова, Л. Даниленко, Т. Сорочан та ін.. /

4. Посібник «Громадсько-активні школи в Україні : кроки до дій»

5. Онаць О. М. Управління громадсько-активною школою як відкритою соціально-педагогічною системою. / О. М. Онаць // Результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2015 рік.

6.Громадсько активні школи в Україні: кроки до дій / Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»/ 2003.С11.

7.Костюк Г. Громадсько-активна школа: управління, партнерство, розвиток //Сільська школа України. – 2006. – № 9. – С.11–14.

ШКОЛА ГРОМАДСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

*Золотоверха О. І.,
заступник директора з навчально-виховної роботи
навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3-колегіум»
Смілянської міської ради Черкаської області*

Ефективне вирішення завдань Нової української школи неможливе без налагодження громадського партнерства як підґрунтя благополучного існування українського народу, механізму демократизації освітньої взаємодії. Саме тому стратегія інноваційного розвитку нашого навчального закладу передбачає реалізацію творчої моделі «Школа громадського партнерства».

На основі положень наукових праць сучасних учених М. Гурицької [1], В. Давиденка [2], С. Жданенка [3], Г. Назаренко [5] визначаємо, що громадське партнерство як феномен суспільного життя, базується на паритетній демократичній взаємодії. Така взаємодія, на переконання М.Гурицької, забезпечує оптимальне поєднання інтересів всіх суб'єктів та уможливорює подальший суспільно-демократичний розвиток [1, с.86].

Учений С. Жданенко визначає сутність партнерства як соціальну взаємодію та акцентує увагу на таких її характеристиках, як налагодження конструктивного діалогу суб'єктів, взаємний пошук спільного рішення для розв'язання актуальних проблемних питань спільного життя [3, с.57-58].

Підтримуємо також позицію В.Давиденка щодо необхідності налагодження паритетного діалогу між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади [2].

Учений С. Жданенко зауважує, що партнерство - це не лише досягнення домовленостей між суб'єктами, а й спільні зусилля, які здійснюються шляхом розподілу в діяльності та спрямовані на досягнення загальних та індивідуальних цілей [3, с.57-58].

Водночас пріоритетними принципами партнерської взаємодії на особистісному рівні є: взаємне визнання партнерів як рівноправних і рівноцінних, толерантне ставлення до особистісної позиції партнера; установка на відмову від силових способів впливу на партнера, за винятком сили аргументів; добровільність і чесність співробітництва; готовність відповідати за свої вчинки і результати партнерської взаємодії.

У ході дослідження проблеми виховання культури демократизму старшокласників на базі навчального закладу під науковим керівництвом

Г.А.Назаренко, педагогічний колектив напрацював алгоритми налагодження демократичної взаємодії із владними структурами, органами місцевого самоврядування та окремими громадянами у соціальній, економічній, політичній та духовній сферах життя громадянського суспільства задля підвищення якості освіти [5].

Ми розглядаємо громадянське партнерство в освіті як систему демократичних взаємин між органами державної влади, громадськими організаціями, з одного боку, та закладами освіти – з іншого, які визначають їхню спільну участь у вирішенні проблем як місцевої громади, так і школи, зокрема, шляхом спільного фінансування та спільної організації громадських проєктів та програм.

З огляду на це, наш навчальний заклад підтримує тісну взаємодію з органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю у рамках діяльності як Школа громадського партнерства. Місію школи вбачаємо у максимальному використанні партнерства школи, влади і громади для формування учнів як активних громадян демократичного суспільства.

Метою Школи громадського партнерства є створення сприятливих умов для формування учнів як особистостей, здатних свідомо діяти, приймати рішення, швидко адаптуватися до змін шляхом розвитку активності, самостійності та творчих можливостей на засадах партнерства школи, влади та громади.

В основі громадської взаємодії – діалогічне спілкування та співпраця її суб'єктів, як об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими спільниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат [4, с.16].

Для реалізації мети конкретизуємо основні **завдання** діяльності навчального зв'язу як Школи громадського партнерства:

- 1.Залучення ресурсів громади для розвитку школи, її суспільної самоорганізації та самоуправління.
- 2.Підвищення економічної самостійності освітнього закладу, залучення інвестицій, спонсорських можливостей.
- 3.Спрямування партнерства на розвиток співпраці та взаємодії у розробленні та реалізації педагогічних інновацій, зокрема, комплексних програм різних рівнів.
4. Розвиток міжнародного партнерства.
5. Створення атмосфери співробітництва між батьками і вчителями з метою виховного впливу на розвиток особистості дитини.
6. Формування особистості, яка чітко орієнтується в сучасних реаліях, швидко адаптується до змін, з високим рівнем громадської активності.
7. Підготовка випускників, здатних до творчої праці, зі сформованими навичками демократичних і гуманних принципів побудови професійної кар'єри, поведінки у сім'ї, колективі та суспільстві.

Громадське партнерство вибудовуємо на принципах взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, співпраці з усіма зацікавленими структурами для вирішення актуальних проблем освіти і задоволення освітніх потреб учнів;

демократичної взаємодії з громадськими організаціями, органами влади та місцевого самоврядування, урахування особливостей ринку праці.

Наш досвід засвідчує, що інтереси школи і громади до певної міри перетинаються. З огляду на це, ще на самому початку взаємодії необхідно знайти дотичні перетинання, окреслити загальні цілі та визначити ступінь участі у спільній діяльності. Конструктивний розвиток таких відносин забезпечить довгострокову й результативну співпрацю. Для цього треба мати інформацію про специфіку, правові основи і проблеми іншого суб'єкта громадської взаємодії, вміти здобувати і працювати з подібною інформацією. Створення плану спільної діяльності – обов'язкова умова співпраці.

В умовах Школи громадського партнерства навчання, виховання й соціалізація дитини відбувається у трьох сферах:

- *в освітньому процесі* школи: на уроках, факультативах, гуртках і секціях (у цій сфері позиція дитини - учень, який є суб'єктом пізнавальної діяльності);
- *у громадсько-демократичному середовищі* школи (позиція учня — активний учасник учнівського самоврядування як дорадчого органу управління школою);
- *у позашкільному просторі, що соціалізує* (позиція дитини - активний та ініціативний громадянин суспільства, який бере участь у про різних рівнів, соціальних акціях, діяльності дитячо-юнацьких громадських об'єднань тощо).

Кожна сфера виконує відповідну функцію у досягненні кінцевого результату діяльності Школи громадського партнерства – підвищення громадської активності всіх учасників освітнього процесу.

В освітньому процесі школи (на уроках, факультативах, заняттях Малої академії наук тощо) використовують засоби інформаційно-ресурсного центру з метою розвитку в учнів творчої винахідливості, медіаграмотності, самоорганізації, підприємливості. Інклюзивне та дистанційне навчання дають змогу реалізувати потенційні можливості всіх членів громади щодо задоволення освітніх потреб.

У громадському середовищі Школи громадського партнерства налагоджено співпрацю батьківського та учнівського комітетів, благодійної організації «Берегиня», Центру здоров'я, Європейського клубу, соціально-психологічної служби. Взаємодія цих суб'єктів забезпечує демократичний стиль управління навчальним закладом, за якого всі учасники освітнього процесу є активними ініціаторами та виконавцями творчих справ.

Важливим фактором ефективного функціонування Школи громадського партнерства є діяльність робота шкільного Прес-центру, який забезпечує вивчення думки учнів про шкільне життя, створення інформаційного банку про життєдіяльність шкільного колективу; рекламування діяльності школи шляхом співпраці з місцевими засобами масової інформації, створення мережі шкільної преси.

Як засвідчує успішний досвід упровадження організаційно-педагогічних форм у позашкільному просторі, що соціалізує, напрямами та формами діяльності, ініційованими учнівською молоддю у Школі громадського партнерства є: налагодження зворотного зв'язку між школою та громадою,

залучення жителів громади до активного обговорення проблем навчального закладу, інформування місцевої громади про актуальні проблеми школи; анкетування громадськості, публічні обговорення та дебати; участь учасників освітнього процесу у роботі засідань місцевого самоврядування, сприяння розвитку молодіжної політики у місті, пропагування здорового способу життя, організація дозвілля молоді.

Особливу роль у позашкільному просторі відводимо міжнародному партнерству. У рамках реалізації міжнародних проектів організуємо листування між партнерами, пересилка навчальної та науково-популярної літератури, спілкування в режимі он-лайн, знайомство з особливостями сучасної освіти під час відвідування навчальних закладів країн-партнерів, проводиться науково-дослідницька діяльність учнів – членів наукового товариства, які досліджують особливості державотворчих процесів як в Україні, так і в інших європейських країнах. У рамках проектів на базі закладу проходять відповідні заходи: телемости, міжнародні наукові конференції, турніри, змагання, круглі столи, семінари-практикуми, цікаві зустрічі.

Значущим у громадському партнерстві є участь у різноманітних проектах та конкурсах, експериментальній роботі. Зокрема, під час проведення дослідно-експериментальної всеукраїнського рівня за темою «Виховання культури демократизму старшокласників засобами телекомунікаційних проектів» ми познайомилися з різними школами області, держави та світу. Спільно з ними створювали та реалізовували Інтернет-проекти, вивчали досвід демократичних процесів, що відбуваються в різних державах, розвивали активність та ініціативність.

Діяльність навчального закладу як Школи громадського партнерства, на нашу думку, забезпечує створення сприятливих умов, що гарантують якість і доступність освіти, збереження та зміцнення здоров'я дітей та розвиток їхніх творчих здібностей. Ми створили модель єдиного освітнього простору, орієнтованого на підвищення рівня кваліфікації вчителів та показників навченості учнів на основі реалізації новітніх технологій освітньої діяльності, організації проектної роботи та використання сучасних засобів навчання.

Це дало змогу посилити громадську активність усіх учасників освітнього процесу; досягти ефективних результатів у вихованні учнів організаторських, управлінських, та лідерських якостей, патріотизму та демократичної громадянськості; запровадити систему якісних освітніх послуг, що відповідають запитам суспільства; підвищити рівень компетентності наших випускників.

Ми переконані, що громадське партнерство для системи освіти має стати природною формою існування, оскільки за таких умов у школі створюють додаткові можливості для організації дитячої творчості й дозвілля, занять спортом, виховання учнів як успішних громадян..

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Гурицька М.С.* Еволюція стосунків громадянського суспільства і держави в історії політичної думки /М.С.Гурицька//Політологічний вісник. – 2007. – Вип. 23. – С. 85-94.
2. *Давиденко В.В.* Соціальний діалог як засіб підвищення ефективності соціальної політики і взаємовідносин між державою та громадянським суспільством /В.В.Давиденко// Наукове пізнання: методологія та технологія. – 2005. - №2 (16). – Одеса. – С. 44-49.
3. *Жданенко С.Б.* Партнерство як соціальний інститут /С.Б.Жданенко// Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. – Х.:ХВУ, 2002. – Вип. XV. С.85-89.
4. *Концепція Нової української школи* [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <https://mon.gov.ua/2016/>
5. *Назаренко Г.А.* Виховання культури демократизму учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: монографія/Г.А.Назаренко. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. – 394 с.

ГРОМАДСЬКО-АКТИВНА СІЛЬСЬКА ШКОЛА-ОСЕРЕДОК КУЛЬТУРНОГО ТА ДУХОВНОГО ЖИТТЯ ГРОМАДИ

*Дзєга Л.П.,
директор Степанівської загальноосвітньої
школи І-ІІ ступенів Драбівської районної ради
Черкаської області*

Історія освіти переконливо засвідчує, що будь-яка країна не може мати гідного статусу у світі без розвиненої освітньої системи, що поєднує традиції та новації, здатної до саморозвитку, адекватного часові. Без традицій не може бути новацій. На шляху до європейськості української освіти необхідно осмислити сутність нової школи, школи індивідуальної траєкторії розвитку особистості; осягнути нову роль учителя, учителя-акмеолога- професійної, духовно зрілої особистості; удосконалити багатовимірний новий освітній простір – високодуховний, високоінтелектуальний, естетичний, інформаційний і технологічний, простір дії та взаємодії, довіри й любові, плекання українця і громадянина світу; забезпечити перехід від зовнішнього управління до школобазового менеджменту, дебюрократизації, утвердження «педагогіки свободи» та автономії школи. Сучасний стан освітньої галузі в Україні зумовлює необхідність модернізації системи державного управління освітою.

Сільська школа – навчальний заклад, який характеризується своєю специфікою. Це сукупність різних типів і видів закладів загальної середньої освіти, різноманітних за наповнюваністю, територіальним розташуванням, соціальним оточенням, національним складом. Сучасній сільській школі сьогодні доводиться вирішувати складні завдання, під час розв'язання яких

потрібно враховувати і погоджувати інтереси учнів, батьків, громадськості місцевих органів самоврядування, можливості педагогічного колективу, традицій села, соціальне замовлення суспільства, джерела фінансування. У своїй традиційній формі освіта на селі не може конкурувати з освітою в місті.

Дослідженням особливостей організації освітнього процесу в малокомплектній школі займаються такі науковці О.Я. Савченко, Н.І. Присяжнюк, В. В. Мелешко, В.Г.Кузь. На думку науковця П. Плотнікова «... школа повинна виховувати людей демократичних, тобто відповідальних і самостійних. Це і є соціальне замовлення школі» [2, с. 52]. Голубков В.П. вважає, що ефективність модернізації освіти залежить від якості і повноти її реалізації в конкретних навчально-виховних регіональних умовах [1, с. 32]. У наукових дослідженнях розкрито загально-педагогічні та методичні аспекти організації навчально-виховного процесу. В останні роки докорінно змінилися цілі і цінності суспільної свідомості, ринковий характер економіки вимагають нової методології управління сучасною сільською школою.

Таке управління нині є актуальним і зорієнтовує освітній процес на постійний розвиток у напрямі подальшої демократизації, становлення громадянського суспільства, переосмислення ціннісних орієнтирів і стратегій людського буття. Державно-громадське управління є одним із модулів створюваної моделі соціально-педагогічної системи сільської школи. Етап реалізації механізму участі держави і громади в освітньому процесі є актуальним викликом для системи освіти в країні. Найбільш перспективним сьогодні для села є державно-громадське управління освітньою системою кожного окремо взятого населеного пункту.

Концепція державно-громадського управління освітньою системою села Степанівки розроблена педагогічною радою школи, затверджена загальношкільною конференцією і є складовою частиною науково-методичної проблеми закладу загальної середньої освіти: «Формування ціннісних орієнтацій навчально-пізнавальної діяльності учнів в умовах модульної технології навчання».

Державно-громадське управління освітньою системою села має два напрями діяльності:

1. Забезпечення якісного функціонування освітньої системи.
2. Розвиток соціально-педагогічної системи освіти. Вдосконалення змісту, форм і методів освітньої діяльності.

Коротко зупинимось на функціях кожного інституту як суб'єкта сільського освітнього простору (ОСС).

Орган місцевого самоврядування (сільська рада і виконавчий комітет):

1. Сприяє виконанню законодавства щодо обов'язковості повної середньої освіти.
2. Проводить громадський огляд умов життя та утримання дітей-сиріт, напівсиріт, дітей з сімей, які потрапили в складні життєві обставини, неповних сімей.

3. Розробляє заходи щодо запобіганню дитячій бездоглядності, жебрацтву, сприяє працевлаштуванню випускників школи.

4. Виділяє субвенції з місцевого бюджету для поліпшення умов навчання і виховання учнів.

5. Передплачує фахові періодичні видання.

6. Залучає в педагогічний процес спеціалістів різних профілів для ведення гурткової роботи.

7. Сприяє соціально-правовому захисту учасників освітнього процесу.

Орендарі земельних паїв жителів села, фермерські господарства:

1. Надають добровільну грошову допомогу для зміцнення навчально-матеріальної бази навчального закладу.

2. Беруть участь в оздоровленні дітей у пришкільному відпочинковому таборі "Непосиди".

3. Здешевлюють харчування учнів школи, забезпечуючи заклад продуктами.

4. Виконують соціальні угоди з місцевим органом самоврядування.

5. Проводять профорієнтаційну роботу серед учнівської молоді з метою їх подальшого навчання у закладах I-II рівня атестації, де готують працівників для роботи в аграрному секторі.

6. Допомагають транспортом для проведення робіт на пришкільній навчально-дослідній ділянці, завезенні палива у школу та ін.

7. Виплачують іменні стипендії кращим учням школи.

Будинок культури, сільська бібліотека:

1. Організовує корисне і цікаве дозвілля підлітків та молоді села (конкурси, творчі вечори, дискотеки, спортивні змагання тощо).

2. Проводить роботу по залученню учнів школи до гуртків, які фінансуються із коштів місцевого бюджету.

3. Займається підготовкою тематичних вечорів, заходів по вшануванню видатних людей, які народилися в селі Степанівка..

4. Займається культурно-просвітницькою роботою серед учнів та їхніх батьків.

5. Надає приміщення для проведення загальношкільних масових заходів (День школи, випускний вечір, концертні програми).

6. Забезпечує учнів необхідною літературою для читання.

Дошкільний навчальний заклад:

1. Займається підготовкою та адаптацією дітей дошкільного віку до освітнього процесу в початковій школі.

2. Бере участь у роботі творчої лабораторії вчителів початкових класів та вихователів ДНЗ.

3. Співпрацює з педагогічним колективом школи та батьками майбутніх учнів.

4. Виконує вимоги Закону України "Про дошкільну освіту" щодо повного охоплення дітей села якісною дошкільною освітою.

5. Бере участь у розробці Концепції державно-громадського управління освітньою системою села.

6. Працює над проблемою наступності між дошкільною ланкою та початковою освітою.

7. Забезпечує належні санітарно-гігієнічні, матеріально-технічні, психолого-педагогічні умови для дітей різних вікових груп.

Сільський фельдшерсько-акушерський пункт:

1. Сприяє розвитку системи виховання, спрямованої на формування у підлітків та молоді відповідального ставлення до профілактики захворювань, репродуктивного здоров'я, планування сім'ї.

2. Вирішує проблему підвищення загальної санітарно-гігієнічної культури школярів та їхніх батьків.

3. Формує відповідальне ставлення щодо дотримання правил особистої гігієни.

4. Проводить інформаційно-просвітницьку роботу по формуванню здорового способу життя.

5. Організовує заходи, які спрямовані на виконання нормативно-правових актів, що стосуються збереження життя та здоров'я дітей.

6. Проводить профілактичні щеплення та медичні огляди учнів школи.

Дільничий інспектор поліції:

1. З метою запобігання скоєння учнями адміністративного порушення або кримінального злочину проводить профілактичні заходи серед підлітків та молоді.

2. Проводить рейди-перевірки закладів торгівлі щодо недопущення продажу спиртних та тютюнових виробів неповнолітнім.

3. Веде роз'яснювальну роботу серед неповнолітніх по попередженню вчинення злочинів.

4. Веде лекторій для батьків дітей шкільного віку на тему: "Попередження адміністративних порушень та кримінальних злочинів у мікрорайоні школи".

Відділ освіти Драбівської районної державної адміністрації

Є структурним підрозділом районної державної адміністрації, який утворюється головою районної державної адміністрації і підпорядковується голові державної адміністрації та Управлінню освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації. Відповідно до нашого дослідження відзначаємо деякі функції відділу освіти:

1. Здійснює керівництво роботою навчальних закладів, що належать до сфери управління органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

2. Затверджує Положення про створення освітньої системи села Степанівки.

3. Координує роботу навчального закладу, сім'ї та громадськості, пов'язаної з навчанням та вихованням дітей, організацією їх дозвілля.

4. Організовує харчування дітей у навчальному закладі за рахунок бюджету та залучених коштів.

5. Сприяє навчально-методичному, фінансовому та матеріально-технічному забезпеченню закладу загальної середньої освіти.

6. Вносить пропозиції щодо застосування експериментальних навчальних планів і програм.

7. Сприяє діяльності органів державно-громадського управління.

Асоціація випускників школи:

1. Проводить заходи щодо посилення виховного потенціалу освітньої системи села.

2. Проводить зустрічі колишніх випускників з учнями та педагогами.

3. Створює позитивний імідж випускника школи.

4. Веде картограму успіхів колишніх випускників школи.

Державно-громадське управління сучасною сільською школою розглядаємо як послідовний, відкритий у просторі й неперервний у часі процес, який має забезпечувати кожному вихованцю таке навчання, яке б дало змогу отримати якісну освіту, виходячи з особистих потреб і соціальних вимог суспільства, сприяти загальному розвитку особистості.

Державно-громадське управління сучасною сільською школою крім того включає такі взаємопов'язані та взаємообумовлені компоненти:

- всебічне інформування педагогів, батьків, громадськості про сучасні наукові і педагогічні досягнення;

- формування бажання працювати і керувати по-новому;

- оволодіння змістом та методикою інноваційних педагогічних технологій;

- освоєння технологій розробки та застосування педагогічних інновацій;

- моніторинг готовності вчителя до використання інновацій;

в процесі управління школою.

Задля виконання цих завдань упроваджуються нові технології в процес управління:

1. Особисто орієнтовані технології.

2. Проблемно-діалогічне навчання.

3. Навчання за принципом модульності.

4. Комп'ютерно-телекомунікаційні технології.

5. Інформаційні технології в управлінні школою.

6. Організація роботи над проектом.

7. Дистанційне навчання.

Використання цих технологій забезпечує ефективність упровадженої нами моделі. Зміст моделі "Державно-громадське управління сучасною сільською школою" базується на таких основоположних принципах:

- актуалізація тенденцій модернізації освіти відповідно до державних та обласних програм розвитку освіти України;

- наступність і етапність різних форм ДГУ;

- взаємозв'язок та інтеграція наукових, психолого-педагогічних, методичних знань у процесі управління;

- трансформація потреб у психолого-педагогічних знаннях і необхідності їх актуалізації в процесі реалізації модулів соціально-педагогічної системи.

Державно-громадське управління сільською школою стало одним з пріоритетних напрямів діяльності нашої школи. Воно дозволяє забезпечити якісне функціонування та розвиток соціально-педагогічної освітньої системи. Як приклад такої співпраці є залучення додаткових коштів для поліпшення матеріально-технічної бази закладу загальної середньої освіти, особливо в останні роки: капітальний ремонт покрівлі даху школи та їдальні, ремонт шкільної їдальні, заміна вікон, придбання меблів, сучасні ремонти класних кімнат, придбання нової комп'ютерної техніки та багатофункціонального спортивного майданчика, підключення до швидкісної мережі Інтернет.

Внутрішній модуль державно-громадського управління передбачає участь громади у процесах управління школою; надання різних видів допомоги та безпосередню участь у визначенні потреб школи, реалізації програм, спрямованих на вирішення проблем, тісну взаємодію, постійний діалог двох суб'єктів управління державного і громадського.

Головне завдання сучасної сільської школи – формування громадського світогляду дитини. Школа не відгороджує учнів від реального життя, а включає в процеси навчання та виховання, що поєднуються в навчальному процесі та позаурочній діяльності. Серед напрямів діяльності нашої школи виділяємо демократизацію, волонтерство та партнерство школи і місцевої громади.

Партнерство школи і місцевої громади спрямовує ресурси школи на розвиток громади, розвиває у школі та громаді традиції і практику громадянської активності, створює на місцевому рівні реальні структури громадянського суспільства і гарантує їхній стабільний розвиток.

Волонтерський загін «Патріоти» є активним учасником волонтерського руху, це і посадка саду «Пам'яті Небесної Сотні», благодійні акції «Назустріч мрії», «Від серця до серця», «Лист пораненому», «Великодний кошик», «Ми поруч». Дієвою є асоціація випускників школи, а місцеві підприємці є постійними спонсорами різноманітних проектів, екскурсій культурно-історичними пам'ятками рідного краю та святкових заходів.

В школі значна увага приділяється освітнім, соціальним, оздоровчим послугам; розвитку молодіжного руху та залученню громадян; покращенню навчання учнів; зміцненню родини та відносин між мешканцями громади. Школа стала освітнім, культурним центром, а також центром духовного відпочинку для осіб будь-якого віку.

Створення шкільного краєзнавчого музею «Берегиня» та пошукова робота дали можливість учням, батькам та жителям громади ознайомитися з історією родоводів, вулиць, рідного села. Оформлено такі тематичні виставки «Мій край - моя історія жива», «Ким пишається вулиця», «Голодомор – трагедія українського народу», «Афганістан болить в моїй душі», «Чорний біль Чорнобиль», «Пам'яті Героям Небесної Сотні», «Ніхто не забутий – ніщо не забуто», «Незборимі ми, допоки в Україні є такі дочки і сини», присвячений односельчанам учасникам АТО, «Шукаючи Європу, знайшли Україну»,

народознавчий куточок. Музей історії школи розповідає про розвиток освіти в селі з 1923 року та про відомих людей села, зокрема поета-земляка Члена Національної Спілки письменників України Олексія Софієнка. За підтримки місцевого базового господарства у 2016 році було названо вулицю та відкрито на школі меморіальну дошку на честь поета-земляка та щороку проводяться Софієнківські читання за участю членів Черкаської обласної організації Національної Спілки письменників України, Канівської літстудії «Зорянка» та родини поета.

Наступним завданням громадсько-державного управління є створення комфортних умов для розвитку здібностей і талантів кожного учня школи. В роботі творчої студії «Оберіг» беруть активну участь як учні школи та їхні батьки, так і випускники нашої школи. Роботи учасників студії не лише прикрашають школу, а є призерами різноманітних виставок районного рівня.

Розвитку багатогранної обдарованої особистості сприяє спільна участь у виступах народних колективів сільського будинку культури «Розрада», «Троїсті музики», хорового колективу та дитячих ансамблів «Юність», «Козачата».

Ніхто не залишається байдужим під час постановок народного драматичного колективу учнів, учителів та батьків.

Школа є постійним організатором міні-проектів з благоустрою села, трудових десантів та залучає членів громади до занять фізичною культурою та спортом. У 2017 році за кошти спонсорів було встановлено багатофункціональний спортивний майданчик. Команда нашої громади є постійним переможцем районних змагань «Найспортивніше село року», а в обласному турнірі «Найспортивніше село-2015, 2017» виборола почесне II місце.

Пріоритет роботи школи в умовах державно-громадського управління - створення умов для розвитку і реалізації особистості кожного учня і вчителя, підвищення якості освітніх послуг, широке запровадження інноваційних підходів, форм, методів і засобів навчання. Діє школа «Компетентного педагога». Учителі нашої школи – Лауреати обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року: 2012- у номінації «Географія» , 2014 - у номінації «Директор школи» , 2015- у номінації «Образотворче мистецтво». Методичні розробки та творчі доробки вчителів школи друкуються у фахових педагогічних виданнях Всеукраїнського рівня та неодноразово відзначені дипломами Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації та КНЗ «Черкаський ОІПОП Черкаської обласної ради».

Успішність школи вимірюється ступенем її концептуальної відповідності загальним тенденціям розвитку суспільства. Створення сприятливого мікроклімату для професійного зростання і розкриття творчого потенціалу кожного вчителя підтверджує те, що школа є лауреатом п'яти Міжнародних виставок та трьох Міжнародних фестивалів педагогічних інновацій, Золота Медаль IV Міжнародної виставки «Іноватика в сучасній освіті» (2012) за посібник «Державно-громадське управління сучасною сільською школою»

Срібна Медаль IV Міжнародної виставки-презентації «Сучасні заклади освіти-2013». Золоті медалі Сьомої, Восьмої та Дев'ятої Міжнародних виставок «Сучасні заклади освіти - 2016, 2017, 2018» .

Успішний педагог – джерело успіху своїх вихованців. Про професіоналізм учителів школи свідчать успіхи наших учнів на обласному рівні. Це перемоги у III обласному етапі Всеукраїнських олімпіад з географії, української мови та трудового навчання 2008, 2009, 2010, 2016 роки, призові місця у конкурсі – захисті учнівських робіт МАН з екології та географії у 2012 та 2014 роках.

Важливим у Концепції розвитку Степанівської загальноосвітньої школи на 2017-2022 роки є формування моделі випускника Нової української школи – інноватора, патріота, особистості, який не почуває себе самотнім за стінами рідної школи, а відчуває постійну підтримку, бо залишається активним учасником її життя. Тому головним завданням є створення освітнього простору, системи національно-патріотичного виховання, створення сприятливих умов для пошуку, підтримки обдарованої молоді, плекання національної еліти України. Наша сила - в єдності, адже саме через освіту в партнерстві ми повинні підготувати людину, здатну творити й сприймати зміни та нововведення.

Тому розробка й упровадження альтернативних систем управління навчально-виховним процесом є перспективною проблемою для дослідження і практичного застосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар В.І. Управлінська діяльність директора школи: дидактичний аспект/ В. І. Бондар.- К.,1987.- 156 с.
2. Голубков В.П. Мониторинг развития региональной образовательной системы / В.П. Голубков, В.Г. Попков // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2001.- С.30
3. Плотніков Петро. Принципи, ідеї діяльності сучасного педагога-новатора / Петро Плотніков // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2003.-№ 3.- С.52.
4. Примірне положення про батьківські комітети загальноосвітнього навчального закладу (Затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 2 червня 2004 року № 440).
5. Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу (Затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 5 лютого 2001 року № 45).
6. Типове положення про раду загальноосвітнього навчального закладу (Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України № 159 від 27 березня 2001 року).

ДОВІРЛИВА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ЦІННІСНИЙ ОРІЄНТИР В УПРАВЛІННІ НОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ШКОЛОЮ

*Павленко Л.А.,
директора Золотоніської
загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів №3 Золотоніської міської ради
Черкаської області*

Довіра — надзвичайний феномен людських стосунків, який важко зрозуміти та описати. Звичайно, простіше працювати з матеріальними речами. Довіра ж — внутрішнє відчуття впевненості, надійності, віри. Підтримання довіри — теж дуже складний процес, бо все, що відбувається навколо, впливає на рівень довіри між людьми.

Проблема довіри у стосунках учнів та вчителів є, на нашу думку, надзвичайно актуальною. Адже саме у налагодженні взаємодовіри між учителем-учнем, учителем-учителем, учителем-керівником полягає реалізація на практиці головного принципу сучасної шкільної освітньої політики — індивідуального підходу до особливостей та проблем кожної окремої дитини. Взаємодовіра й взаємопідтримка є запорукою успішних результатів усього навчально-виховного процесу. Тому 2013 року наша школа доєдналися до експерименту «Формування довіри у школах світу», ми прагнемо забезпечити в закладі такі оптимальні умови, щоб кожен учасник освітнього процесу міг довіряти один одному.

Було розроблено концепцію експериментальної діяльності педагогічного та учнівського колективів школи.

Упродовж експериментального періоду проводилися круглі столи, тренінги, конкурси-презентації, майстер-класи, відкриті виховні години, години спілкування, творчі майстерні для вчителів, учнів та батьків школи. Постійними учасниками цих заходів були працівники міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Центру практичної психології та соціальної роботи при КНЗ Тетяна Володимирівна Войцях.

Учителі школи відповідно до програми «Формування довіри у школах світу» розробили 36 виховних заходів для учнів 8-11 класів. Подані матеріали опубліковані у збірнику виховних заходів.

КНЗ видав навчально-методичні посібники для вчителів початкової школи: «Уроки довіри в сучасній школі. Програми та методичні рекомендації», «Уроки довіри в сучасній школі. 1-2 класи», «Уроки довіри в сучасній школі. 3-4 класи». Крім цього, розроблено цикл батьківських зборів «Виховуємо разом», який пройшов вдалу апробацію у початкових класах.

Заступник директора школи з навчально-виховної роботи Павленко А.Г. у рамках виставки «Освіта Черкащини» провела майстер-класи на базі КНЗ для завідувачів міськими та районними методичними кабінетами «Педагогіка довіри — педагогіка успіху» (2014), «Використання інформаційно-

комунікативних технологій в системі формування загальнолюдських та національних цінностей в учнів сучасної школи» (2015).

Онуфрійчук Н.М., заступник директора з виховної роботи, розробила рекомендації для тих, хто прагне довіри у взаєминах із дитиною, батьками, громадськістю. Щопонеділка проводяться в класах тематичні виховні години. Наприкінці кожного навчального проводиться моніторингове дослідження рівня вихованості учнів 2-10 класів (у середньому по школі він складає 4,1 бала). Налагоджена системна робота соціально-психологічної служби за програмою «Формування довіри у школах світу».

Із 2016 року школа долучилася до Всеукраїнського експерименту за темою «Психолого-педагогічне забезпечення особистісно зорієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі» і отримала статус експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня. Проте щоб виявити та розвинути здібності дитини, у початкових класах створено атмосферу творчості, доброти й радості – Школу Гуманної педагогіки (керівник Дубенець Наталія Владиславівна) ще 2017 року, основне завдання якої вести учня по шляху вдосконалення свого духовного світу. Учителі школи постійно беруть активну участь в Обласних та Всеукраїнських Читаннях з Гуманної педагогіки, Львівському фестивалі гуманної педагогіки. Павленко А.Г., Дубенець Н.В. упродовж 2014-2018 р.р. діляться своїм досвідом, проводячи майстер-класи, творчі майстерні на всеукраїнському та обласному рівні. **Із метою впровадження демократичних змін у шкільне середовище Золотоніська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 долучилася до проекту "ДЕМОКРАТИЧНА ШКОЛА".** Програма спрямована на поглиблення культури демократії у школі шляхом підтримки демократизації та децентралізації шкільного врядування, пропагування державно-громадського партнерства і розвитку демократичного середовища у школі, а також сприяння побудові навчально-виховної роботи на принципах освіти з прав людини та демократичного громадянства.

Демократична школа – це не ідеальна школа, де немає жодних проблем.

Це школа, де всі суб'єкти шкільного життя слухають і поважають один одного, а всі важливі рішення обговорюються і приймаються усіма сторонами, яких ці рішення стосуються.

Це школа, у якій не бояться говорити про виклики та труднощі, а разом шукають шляхи виходу з проблематичних ситуацій.

Це школа, у якій за жодних обставин не забувають демократичні принципи і не нехтують ними. При цьому важливо пам'ятати, що демократія – це насамперед процес, а не результат. Проведення низки окремих заходів не може забезпечити міцнішої демократії. Школі варто постійно намагатися покращити якість відносин між усіма учасниками навчально-виховного процесу. При цьому, якщо ми прагнемо зробити школу більш демократичною, нам потрібно багато часу й готовність змінюватися. Девізом педагогічного колективу є слова: «Приймаємо дитину з благословенням, виховуємо з любов'ю, а відпускаємо вільною!»

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвілі Ш.О. Істина життя. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський Центр ім.М.К.Реріха, 2007. - 74с.
2. Амонашвілі Ш.О. Школа Життя. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський Центр ім.М.К.Реріха, 2002. - 172с.
3. Данилова М. Важно ли любить себя// Благодарение. - № 4. – 2013.
4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти.
5. Лавров В. Можно ли научить человека быть успешным?// Благодарение. № 5. – 2013.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОЮ МАЛОКОМПЛЕКТНОЮ ШКОЛОЮ В УМОВАХ НВК

*Домаш Л.Д., директор Веселухутірського
НВК «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня
школа I-III ступенів імені Володимира Лук'янця»
Чорнобаївської районної ради Черкаської області*

Глобалізаційні процеси, які відбуваються в сучасному світі, ставлять перед освітою і не тільки, цілий ряд завдань, розв'язання яких забезпечить поступальний демократичний розвиток суспільства. Необхідність відповідати на виклики часу, спонукає суспільство вирішувати завдання широкого впровадження державно-громадського управління в діяльність закладів освіти. Оскільки процес державно-громадського управління поєднує в собі діяльність державних та суспільних суб'єктів управління в інтересах людини, соціуму, влади, він повинен базуватися на принципах відкритості і прозорості освітньої політики та інституційного розвитку.

Сільська школа є соціальним стабілізуючим і культурно-просвітницьким осередком життя в громаді. Вона працює для задоволення освітніх і виховних потреб дітей і виконує специфічні завдання підготовки їх до дорослого життя. Державно-громадське управління передбачає взаємодію суб'єктів управління, спрямовану на функціонування та розвиток сільської школи, що ґрунтується на засадах залучення громадськості до управління освітнім закладом, основною метою якої є:

- інтеграція вертикального державного та горизонтального партнерського управління на підставі врахування громадської думки;
- залучення громади до ухвалення управлінських рішень;
- оптимального поєднання державних і громадських структур в управлінні школою на користь здобувачів освіти.

У концепції дванадцятирічної середньої загальноосвітньої школи державна громадська модель управління визначена як пріоритетна в галузі освіти. Питання державно-громадського управління освітою є актуальним в

дослідженнях В.А. Грабовського, Г.В. Єльнікова, О.І. Зайченко, М.С. Комарницького, Н.І. Лісової, та інших. Дослідники розглядають розбудову державно-громадського управління закладами освіти як відкритий і прозорий процес, в ході якого до управління школою має залучатися громадськість.

З метою розширення участі суспільства в управлінні освітою до діяльності пов'язаної з державно-громадським управлінням, слід віднести піклувальні ради навчальних закладів, залучення до роботи в них випускників.

Організуючи та впроваджуючи елементи державно-громадського управління в освітньому процесі в умовах НВК, педагогічний колектив вибудував структуру закладу до складу якої входить: заклад дошкільної освіти, початкова школа, основна школа, старша профільна школа.

Адміністрація НВК, педагогічний колектив при цьому глибоко усвідомлюють, що державно-громадське управління освітнім процесом визначається як інтеграція трьох напрямків діяльності:

1. демократизація управлінської діяльності;
2. розвиток учнівського самоврядування;
3. робота з батьками, громадськістю, інвесторами.

Напрямки розбудови державно-громадського управління включають в себе такі складові, як відкритість, прозорість освітнього простору, інституційний розвиток.

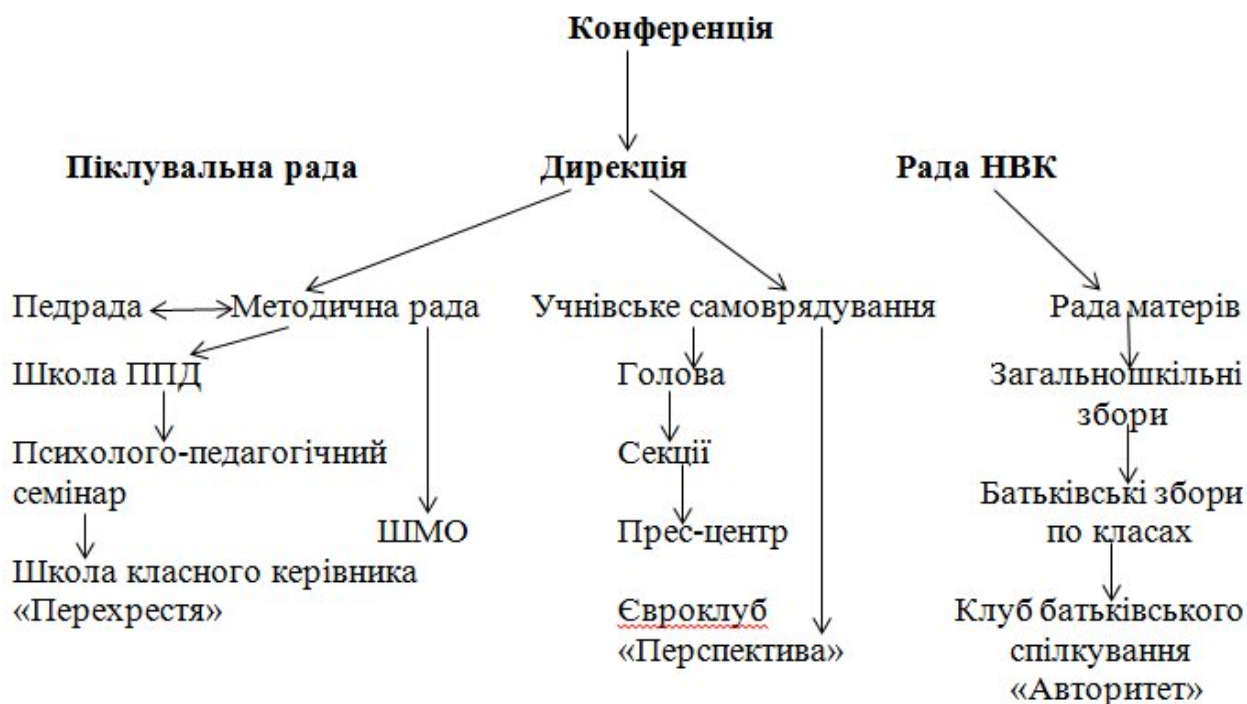
Закон України «Про освіту» в статті 70 визначає державно-громадське управління у сфері освіти як взаємодію органів державної влади, місцевого самоврядування з громадським об'єднаннями та іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень для задоволення суспільних інтересів у сфері освіти.

Запровадження державно-громадського управління освітою відбувається з великими труднощами. Це стосується не лише окремого закладу освіти, а й в цілому всієї галузі, оскільки національна ментальність та попередній досвід відносять освітню політику до сфери управління за принципами жорсткої субординації і централізації. Сучасні виклики розвитку суспільства, в першу чергу підвищення ролі та авторитету особистості, визнання людини найвищою соціальною цінністю, вимагають модернізації багатьох аспектів освітньої галузі, серед яких на першому місці, є впровадження нового типу мислення та поведінки громадян. Наступним аспектом є перетворення освітньої галузі в стратегічний ресурс економіки держави.

Не можна ігнорувати того факту, що для розвитку освіти, як сфери багатоаспектної партнерської взаємодії, існує проблема в новій моделі її управління. Така модель управління повинна бути демократичною та відкритою. Вибудовуючи власну модель державно-громадського управління, ми зрозуміли, що державна складова освіти має гарантувати забезпечення доступності й рівних можливостей для отримання повноцінної, якісної освіти. В громадській складовій нами виокремлено внутрішні і зовнішні компоненти до яких включено внутрішню професійну спільноту, учнівське самоврядування,

представників батьків та громадських організацій. Це дало можливість вибудувати власну модель управління школою.

Модель управління Веселухутірським НВК

На першому рівні участі громади в управлінні школою педагогічним колективом виокремлена участь в управлінні через раду НВК, яка приймає управлінські рішення відповідно до повноважень, визначених Статутом закладу. Другий рівень участі громади в управлінні закладом передбачає участь через діяльність колегіального органу управління школою, яким є педрада та органів громадського та учнівського самоврядування таких як рада матерів, піклувальна рада, рада дитячої громадської організації «Веселка».

Безсумнівною ознакою державно-громадського управління є поява горизонтальних управлінських структур, таких як рада школи, піклувальна рада, громадські організації. Створюючи такі горизонтальні управлінські структури, ми зіткнулися з проблемою пошуку людей, які б могли ввійти до складу як піклувальної ради, так і ради закладу. Успішно розв'язати цю проблему вдалося через залучення до державно-громадського управління школою численних випускників закладу освіти.

Працюючи в даному напрямку, було організовано діалог з місцевим соціумом з актуальних проблем розвитку освіти та вибудовано модель співпраці з різними структурами, такими як ПСП «Веселий Хутір», ФГ «Веселухутірське», виконкомом Веселухутірської сільської ради, Інститутом трансформації суспільства в Україні, Черкаським Національним університетом імені Богдана Хмельницького, Всеукраїнською Екологічною Лігою.

В умовах розвитку демократії і розширенні практики співуправління, школа все більше спирається на громадські організації і громаду. Це допомагає навчальному закладу завершити перехід від політики патронажу і домінування державного над громадським до їх конструктивного партнерства та взаємодії.

Залучення представників громадськості до управління діяльністю НВК дозволяє забезпечити підвищення громадянської позиції дорослого населення, що проживає в громаді, сприяє вихованню підростаючого покоління, розвиває спільну відповідальність усіх суб'єктів освітнього процесу. Діяльність колегіальних органів управління школою сприяє досягненню таких цілей:

- ✓ створення стійкого ефективного механізму управління навчальним закладом, який включає в себе всіх учасників освітнього процесу і заснований на принципах відкритості і демократії;
- ✓ підтримка ініціативи шкільної громадськості спрямованої на вирішення проблем розвитку освітньої, соціальної та культурної сфер в місцевій громаді;
- ✓ зростання активної ролі школи в житті громади;
- ✓ громада позиціонує себе як стейкхолдера та ініціатора проектів, що сприяють розвитку закладу загальної середньої освіти і громади.

Спільно із піклувальною радою, радою матерів, радою навчального закладу, педагогічним колективом була розроблена Концепція розвитку закладу як школи інноваційного поступу євроатлантичного розвитку, яка реалізується протягом 8 років. Завдяки спільним зусиллям, при суттєвій допомозі випускників школи, які залучені до громадського управління закладом, вдалося досягти певних результатів в напрямку просування учасників освітнього процесу до європейських цінностей. В закладі діє євроклуб «Перспектива», який входить у двадцятку кращих євроклубів України. Нам вдалося налагодити участь наших школярів у міжнародних проектах «Євроосвіта», «Пізнаємо Європу разом». Разом із вчителями школярі побували у одинадцяти країнах Європи: Болгарії, Польщі, Німеччині, Чехії, Словаччині, Греції, Італії, Австрії, Угорщині, Словенії, Румунії. Заклад вибудовує ділові міжнародні стосунки в галузі освіти із школами-партнерами Польщі та Словаччини, бере активну участь у проведенні парадів Шумана у Варшаві. В рамках реалізації проекту «Євроосвіта», випускники Веселохутірського НВК імені Володимира Лук'янця продовжують здобувати освіту за кордоном.

В умовах розбудови нового освітнього простору у Веселохутірському НВК імені Володимира Лук'янця через налагодження партнерських стосунків із громадою, бізнесовими структурами здійснюється якісний навчальний процес через вироблення спільної стратегії в управлінні закладом. Наші партнери є активними учасниками соціального і культурного життя в НВК, вони надають суттєву фінансову допомогу у функціонуванні закладу, виступають соціальним партнером та координатором у розвитку освітніх програм, є захисником НВК у вищих інстанціях.

Впроваджуючи елементи державно-громадського управління школою в умовах НВК, можна стверджувати, що ефективна діяльність піклувальної ради,

діяльність ради школи, залучення громадськості та бізнесу, як соціального партнера до управління закладом освіти сприяють підвищенню рівня освіченості як школярів так і дорослих, дозволяють залучити додаткові кошти до діяльності закладу, зокрема в організації безкоштовного харчування для всіх школярів і дошкільників, екскурсійних поїздок, створенні сучасного освітнього середовища. Така співпраця дає можливість самореалізації всіх категорій мешканців громади в напрямку розвитку громадянських, патріотичних та моральних якостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвілі Ш. Психологічні основи педагогіки співробітництва. Київ: Освіта, 1991 р. 110 с.
2. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій. Посібник зі створення та управління громадсько-активною школою. ВФ «Крок за кроком». – 2-ге вид. – К. : СПД ФО Парашин К.С., 2008. – 164 с.
3. Єльнікова Г.В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління // Директор школи. – 2003. – № 40. – С. 10-11.
4. Комарницький М.С. Державно-громадська система управління освітою // Аспекти самоврядування. – 2000. – № 3. – С. 34-35.
5. Нова українська школа Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: 2016 р. 14 с.
6. Закон України «Про освіту» ст.70 52 с.

ФІЛОСОФІЯ ТА ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ НОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ШКОЛОЮ

*Канай О. І.,
директор Золотоношківської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Драбівської районної ради*

Життя – це час. Час – це рух. Рух – постійна зміна, зміна у будь-якій ланці життя. Програє саме та ланка у ланцюгу життя, яка не модернізується. А що ж в освіті? Освіта – найпотужніша та найпотрібніша ланка повноцінного життя людини. Чому? Відповімо питанням на питання. Коли з'явилася освіта? Як тільки виникло життя! З перших хвилин немовля вчиться, опановуючи все нове. То чи варто сперечатися про необхідність освіти?

Як показує історія розвитку людства, тільки ті держави досягли результатів у своєму розвитку, які приділяли досить уваги освіті. У нашій країні так історично склалося, що школа є дзеркалом суспільства.[1]

Проблема державно-громадського управління в сфері загальної середньої освіти перебуває в центрі уваги представників різних галузей наукового знання: державного управління, філософії, соціології та психології управління, педагогіки та інших наук. Вона пов'язана з реформуванням системи загальної

середньої освіти в Україні та змінами, які відбуваються в самій системі та поза її межами, що, у свою чергу, потребує насамперед розгляду її на нових світоглядних засадах постмодерністської методології, синергетики, теорії дитиноцентризму.[3]

Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства, а також соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави. У першу чергу це стосується освіти.

Розбудова української освіти вимагає:

- посилення взаємодії школи й соціуму;
- організації діяльності учнів на реалізацію актуальних соціально спрямованих проектів;
- залучення зацікавлених фізичних і юридичних осіб до вирішення проблем сучасної школи.[2]

Соціально-політичні й економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в країні, суттєво змінюють як сукупність головних завдань, які мають вирішувати освітні організації, так і всю систему їх взаємодій зі своїм соціальним оточенням. Сучасна освітня організація не може ефективно діяти, задовольняючись лише простим реагуванням на зміни, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя. Натомість визнаною в теорії освітнього менеджменту є можливість і необхідність свідомого управління з боку керівництва школи змінами на основі науково обґрунтованого механізму передбачення, моделювання, регулювання, пристосування до мінливих зовнішніх умов функціонування шкільної організації.

Зовнішні соціально-економічні реалії значною мірою позначаються на загальних умовах діяльності школи, вимогах до її освітніх результатів, очікуваннях соціуму щодо школи, ресурсному забезпеченні її життєдіяльності тощо.

Як свідчать дослідження вітчизняних учених, порівняно з минулими роками сьогодні залежність освітньої організації від її соціального середовища значно зростає, збільшується її «відкритість» і потенційні можливості використання зовнішніх ресурсів для підвищення якості освітнього процесу в цілому й соціалізації учнів зокрема як його важливої складової. Посилення взаємодії школи й соціуму, налагодження комунікаційних, функціональних, творчих зв'язків між школою й соціальними інституціями визначають необхідність створення відкритої для співпраці соціально-педагогічної системи.[6]

Так, у «Національній доктрині розвитку освіти», зокрема, відмічається, що українська освіта має надалі розбудовуватись як відкритий соціальний інститут, для якого встановлюється нова модель управління – відкрита й демократична. У цій моделі мають органічно поєднуватися засоби державного впливу з громадським управлінням. Відкритість освітньої системи передбачає розширення управлінських можливостей, залучення громадської думки, меншу залежність управління від впливу конкретних посадових осіб.

Як відомо, у підсумку навчання рівень освіченості учнів залежить не тільки від типу шкільної освітньої програми. Важливими факторами, що впливають на рівень освіченості учнівської молоді є заняття за програмами позашкільних закладів системи освіти, домашня освіта (самоосвіта), діяльність у різноманітних соціально-освітніх проектах, участь у проектах соціальної практики та ін. У зв'язку з цим, реалізація основних завдань школи передбачає організацію широкої позакласної роботи учнів – у гуртках, секціях, студіях тощо, співпрацю із закладами додаткової освіти, допомогу сім'ї в організації домашньої освіти, залучення учнів до реалізації актуальних соціально спрямованих проектів.

Отже, для підвищення ефективності життєдіяльності шкільної системи їй необхідно розширювати й поглиблювати зв'язки з іншими організаціями й місцевою громадою, залучати якомога більшу кількість зацікавлених фізичних і юридичних осіб до постановки актуальних проблем сучасної школи и спільного пошуку шляхів і засобів їх вирішення. Метою встановлення такого партнерства є об'єднання зусиль і можливостей місцевої громади й школи в розв'язанні важливих соціокультурних і освітніх питань щодо забезпечення оптимальних умов становлення розвиненої особистості, набуття нею соціально важливих якостей.[3]

Людина, взаємодіючи у процесі життєдіяльності із соціальним середовищем, не лише адаптується до нього, а й діяльнісно-творчо пристосовує умови життєдіяльності для досягнення власної мети, реалізації своїх інтересів, задоволення потреб, здобуваючи або виробляючи нові знання. Домінування погляду на освітню організацію як відкриту соціальну систему зумовило чітке виокремлення понять «середовище організації», «соціальні партнери організації», які відображають сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів прямого й непрямого впливів, що визначають функціонування й розвиток сучасних освітніх закладів.[2]

Незважаючи на важливість цього питання, керівники шкіл сьогодні мають суттєві утруднення у встановленні дружніх, партнерських відносин з іншими соціальними організаціями. Серед головних із них необхідно виділити такі:

- відсутність досвіду цілеспрямованого накопичення необхідної й достовірної інформації про потенційних партнерів;
- невміння донести до потенційного партнера думку про необхідність і важливість співробітництва, показати шляхи й механізми, переваги цієї співпраці, зацікавити його у встановленні партнерських відносин зі школою;
- невміння точно сформулювати актуальну проблему й соціальну значущість її вирішення, викласти її партнераві в стислому, логічному й зрозумілому вигляді;
- наявність ускладнень у вивченні й актуалізації внутрішніх потенційних можливостей своєї організації для того, щоб викласти конкретні переконливі пропозиції майбутньому партнеру;

- недостатній рівень стратегічного мислення, брак досвіду в складанні протоколів намірів, розробці обґрунтованих інвестиційних проектів тощо.

Установлення партнерських відносин освітнього закладу зі своїм потенційним партнером передбачає наявність таких необхідних компонентів:

- Окреслення актуальної проблеми, її соціальної значущості, перспективності, можливих напрямів, шляхів і засобів її вирішення, у розв'язанні якої зацікавлені як школа, так і її потенційний партнер.
- Закріплення й розвиток тісних зв'язків із майбутнім партнером, установлення формальних і неформальних партнерських відносин.
- Розвиток взаємин партнерів на основі взаємоповаги й довіри один до одного.
- Безумовна й цілеспрямована підтримка у процесі співпраці позитивного іміджу кожного з партнерів.
- Забезпечення наукових основ ефективності колегіального управління спільними проектами.[1]

Широка реклама успішної співпраці партнерів через підготовку й проведення науково-практичних заходів у межах планів роботи районного методичного кабінету, публікацію тематичних статей у періодичній педагогічній пресі, участь у педагогічних виставках і конференціях.

Орієнтація школи на зовнішнє середовище, її спрямування на забезпечення розвитку соціуму мають бути покладені в основу стратегічного управління сучасним освітнім закладом. Таким чином, управління більш повно сприятиме розв'язанню проблем довгострокового характеру, досягненню основних цілей діяльності своєї організації (забезпечення умов здобуття якісної освіти, становлення розвиненої особистості та її соціалізації), забезпечуватиме можливість урахування й передбачення змін і використання з часом переваг широкої взаємодії із соціумом.

Ще донедавна проблема здорового та взаємовигідного партнерства не була настільки актуальною для нашого суспільства. Але в останній час все більше і більше мислителів, діячів та психологів досліджують та працюють над розробкою якісних та повноцінних партнерських відносин як в міжособистісних стосунках окремих індивідів, так і в стосунках великих підприємств та організацій.

Яка вона — школа майбутнього, нова українська школа?! Кожна людина, яка усвідомлює свою причастність до спільного будівництва, обов'язково повинна замислитись над цим питанням. Ті навчальні заклади, та шкільна програма, яка існує в нашій системі, вже не відповідає вимогам дітей третього тисячоліття. Тяжкі та занадто прискіпливі дії управління освіти не дають бажаного результату. [5]

На мій погляд, наша людина живе не тільки «тут» і «зараз», але скрізь і завжди. Ми нібито з завтра, з того, що йде в далеку перспективу, дивимося в сьогодні, і тут, зараз все і робимо. Ось тут і виникає поняття «вічність» — ти бачиш рух у вічності, і виходячи з цього, працюєш тут. Ми не починаємо з вами

життя, ми є дійовими особами процесу, який вже створений для нас. І коли ми починаємо щось змінювати, треба завжди пам'ятати прислів'я: «сто разів відміряй, а один раз відріж».

Яка школа потрібна дитині сьогодні? «Школа,- на думку Василя Сухомлинського,- повинна бути школою радості для дітей, школою творчості для вчителів та школою спокою для батьків, родини і суспільства.»

Як створити ефективну школу? Треба зібрати найкращі ідеї, які були втілені в життя, й далі застосовувати те, що найбільше відповідає вашим потребам. Але справжні зміни в освіті не обмежуються тільки межами школи, вони розповсюджуються на все суспільство.[7]

Головне завдання, яке стоїть перед суспільством ХХІ століття,- навчити, як навчатися і як мислити (незалежно від віку), як застосувати знання для будь – якої життєвої або виробничої проблеми.

Значущою особливістю сучасної системи освіти є інноваційна та експериментальна діяльність навчальних закладів, яка спрямована на впровадження інноваційних педагогічних технологій навчання і виховання, розробку нового змісту навчального, навчально-методичного, науково-методичного забезпечення.

У нашому навчальному закладі ми прагнемо передусім створити таке середовище, де формується нова людина як творча особистість.

Ми зрозуміли, що в маленькому колективі має бути своя неповторна аура, і найголовніше – повага до учня, учителя, батьків, до всіх, хто знаходиться поруч із нами.

У школі учні не готуються до життя, а живуть. А тому наше завдання – зробити все, щоб шкільне життя було цікавим і змістовним.

Всю роботу будемо через організацію колективних творчих справ у співпраці з учнями, батьками, громадськістю села. Адже, оновлена школа має бути своєрідним центром «запитань і відкриттів», «розвитку багатогранного інтелекту», «кваліфікованого персоналу», «розвитку творчості», «психологічного комфорту для всіх учасників навчально-виховного процесу», це заклад освіти, який постійно навчається та постійно розвивається.

Пріоритетні напрями роботи нашої школи:

- розвиток і упровадження сучасних інформаційних та інноваційних технологій навчання та виховання;
- оновлення змісту навчання та виховання, упровадження методів проектування та моделювання навчально-виховного процесу;
- упровадження нових підходів до управління навчально-виховним процесом на основі гуманізації та демократизації;
- постійне вдосконалення педагогічної майстерності, підвищення професійної компетентності вчителів;
- формування постійної потреби в успішній діяльності;
- усвідомлення критеріїв та методів досягнення успішної діяльності;
- формування в учнів цільової настанови на досягнення успіху як мети та мотиву життєвої стратегії;

- співпраця з громадськими організаціями та бізнесструктурами.

Ми створюємо модель громадсько-активної школи.

Основою моделі громадсько-активної школи, є концепція громадсько-орієнтованої освіти. Програма сприяє розвитку громадянської активності всіх членів місцевих громад і розвитку громадянського суспільства у цілому.

Громадсько-активні школи, які б відмінності між ними не існували в економічній чи соціальній сферах, мають спільну філософію. Такі школи ґрунтуються на демократичному ідеалі поваги до кожної людини та її прав на участь у справах громади, що стосуються загального добра.[4]

Сутнісними ознаками інноваційних змін у школі є навчання й виховання особистості учня на засадах індивідуалізації, створення умов для його саморозвитку та самонавчання, осмислення та визначення своїх можливостей і життєвих цілей, перехід до проектної діяльності, яка є більш прозорою та зрозумілою, має чітку мету й кінцеві результати, чіткі терміни виконання та ступінь відповідальності.

Отже, місія Золотоношківської загальноосвітньої школи I – III ступенів Драбівської районної ради полягає в розвитку здібностей і талантів учнів, сприянні збереженню їх фізичного, інтелектуального, морального та психічного здоров'я; цілі спрямовані на забезпечення реалізації прав громадян на здобуття повної загальної середньої освіти в умовах активного застосування освітніх інновацій для підготовки конкурентноспроможного випускника.

Школа майбутнього! Яка вона буде, що в ній буде такого, що б змусило кожную людину на цій планеті усвідомити великий задум Творця? 550 років тому великий Вітторіо де Фелтьре в своїй «Школі радості» дав імпульс так званої гуманної педагогічної думки, сила якої не вичерпується в наші дні та, мабуть, і в майбутньому.

Школа майбутнього — це, насамперед, громада в найкращому контексті цього поняття. Спрямованість до мети, загальні інтереси й ентузіазм, відданість ідеалам і любов до ближнього, взаємопідтримка і взаємодопомога, вища організованість, що виключає такі поняття, як порушення дисципліни і правопорушення, піднесене розуміння відчуття такого поняття, як Батьківщина. Творча та конструктивна праця кожного, повага до родової пам'яті, до предків, до батьків, повний відхід від людських пристрастей — від паління й вживання алкоголю, від злості і марнославства, від заздрості й ненависті. І все це виключно на основі добровільного вибору кожного учня. [1]

Формування освітньої системи України відбувається усвідомлено або менш усвідомлено за певними інтелектуальними, соціально виваженими, юридично мотивованими схемами, моделями, які ми можемо назвати підходами.

Таким чином, існуюча державна політика націлювала організацію роботи освітніх управлінських структур на наукові засади. Це зумовило подальший розвиток наукових основ управління освітою, що зазначені в роботах учених В. Афанасьєва, Є. Березняка, Д. Гвішіані, М. Дарманського, Д. Дейкуна, П. Дроб'язка, О. Зайченко, С. Калашнікової, Л. Калініної, Ю. Конаржевського, М.

Кондакова, Ф. Паначина, П. Раченка, Н. Самандас, Ж. Галанової, Г. Федорова, Ф. Штикало та ін. [7]

Виходячи з виявленої тенденції розвитку державно-громадського управління в напрямку орієнтації на особистість, суспільні потреби, інтереси особистості, можна стверджувати, що поява нових підходів обумовлена пошуком умов, які забезпечують ефективність стійких автономних, самодостатніх освітніх систем.

Сучасна нормативно-правова база розвитку освіти декларує необхідність модернізації управління освітою, яка передбачає:

- оптимізацію державних управлінських структур;
- децентралізацію управління;
- перерозподіл функцій та повноважень;
- перехід до програмно-цільового управління;
- поєднання державного та громадського контролю;
- створення системи моніторингу управлінських рішень, їх впливу на якість освітніх послуг на всіх рівнях.

Результатом модернізації управління є розробка й упровадження відкритої демократичної моделі управління, яка побудована на підставі активної взаємодії із середовищем. Покладені в основу модернізації управління освітою конституційні принципи вимагають чіткого уявлення про їх реалізацію.

Аналіз основних державних документів з питань управління загальною середньою освітою свідчить, що в сучасних умовах розбудови незалежної України суттєво змінюється роль держави: вона стає демократичним регулятором суспільних відносин, гарантом і захисником інтересів і прав кожного громадянина. Головними її функціями стають регулюючі та захисні, що базуються на принципі: держава для людини, а не людина для держави.[7]

Можна констатувати, що державно-громадське управління загальною середньою освітою поки що має малоефективний розподіл функцій між різними суб'єктами управлінського процесу. Важливим є й той факт, що в управлінській системі не налагоджений постійний зворотний зв'язок із суспільством. Тому на сьогодні відмічається в цілому монопольне ставлення держави до управління загальною середньою освітою, що не сприяє розвитку демократичних відносин в освітній галузі та не створює належних умов для участі громадськості в управлінні освітою.[6]

Дослідження фактичного стану законодавчо-нормативної бази загальної середньої освіти переконує в необхідності її вдосконалення в наданні прав громадській спільноті впливати на освітні процеси, висловлювати свої наміри та побажання з покращення освітньої системи України.

Як показало вивчення літературних джерел з питань державного управління освітою, у більшості з них висвітлено різні аспекти управління освітою.

Методологічне значення розуміння й усвідомлення проблем державного управління в нових соціально-економічних умовах мають положення, викладені

у працях В. Андрущенко, С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, С. Крисюка, В. Лугового, Т. Лукіної та інших.

До окремих теоретичних і практичних аспектів діяльності регіональних органів управління звертаються Д. Дейкун, Г. Єльнікова, О. Зайченко, Л. Калініна, М. Кондаков, Г. Сурміло, П. Худомінський та інші.

Проблеми вдосконалення системи управління загальноосвітньою школою розкриті в наукових працях В. Алфімова, Є. Хрикова, В. Маслова, Л. Даниленко, Н. Островерхової, Ю. Конаржевського.

Аналіз науково-теоретичних праць зарубіжних дослідників Л. Барсукової, Б. Вульфсона, Т. Давиденко, Г. Єгорова, Н. Капустіна, З. Малькової, Ш. Третьякова, Т. Шамової, Є. Ямбурга (Росія); Л. де Калуве, Е. Маркса, М. Петрі (Голландія); Б. Саймона, В. Сандера (Велика Британія) та інших і вивчення зарубіжного досвіду гуманізації та демократизації управлінських процесів у галузі освіти підтверджує, що зусилля вчених і практиків спрямовані на пошуки оптимального співвідношення централізації й децентралізації управління освітою через вироблення проміжних моделей на основі створення механізмів поєднання функцій управління, подолання міжвідомчої роз'єднаності, надання юридичної самостійності закладам освіти тощо.

Аналіз наукових досліджень свідчить про наявність значної кількості праць вітчизняних і зарубіжних авторів, що стосуються державної освітньої політики й управління освітою. Але ще не знайшли достатньої розробки питання управління на державно-громадських засадах.

Результати аналізу теоретичних основ та існуючої практики державного управління освітою в нашій країні та за кордоном підтвердили необхідність демократичних перетворень управлінської системи в Україні. Для цього визначені такі подальші дії:

- виокремлення науково-теоретичної основи державного управління взагалі та загальної середньої освіти зокрема;
- розробка базової моделі державно-громадського управління загальною середньою освітою на регіональному рівні;
- визначення механізмів управління системою освіти в регіоні на державно-громадських засадах і розробка технології його здійснення.[6]

Таким чином, буде доцільним приведення системи управління будь-якою освітньою організацією, у тому числі закладами та установами загальної середньої освіти, у відповідність з оточуючим середовищем. Управління має стати гнучким, мобільним, при цьому не втрачати орієнтації на мету й урахувати особливості організаційної структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. w.dialog.lviv.ua/socialpartnership/articles/12/http://
2. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій / упор. : Н. Софій, Ю. Кавун, М. Ворон. – К. : Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», Тренінговий модуль, 2005. – 162 с.

3. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій : посібник зі створення та управління громадсько-активною школою / Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». – 2-ге видання. – К. : СПД-ФО Парашин К. С., 2008. – 164 с.

4. Єльнікова Г. Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади: навчально-методичний посібник / Г. Єльнікова, Л. Даниленко, Т. Сорочан, Н. Клокар, Н. Софій, М. Ворон; ред. Г. Єльнікової; Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». – К. : СПД-ФО Парашин К. С., 2007. – 172 с.

5. Гаєвська Л. Державно-громадське управління освітою: теоретичний аспект / Л. Гаєвська // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 4. – С. 37-44

6. Гречка Я. Р. Особливості державно-громадського управління в Польщі. / Я. Р. Гречка. – К.: АМУ, 2009. – 20 с.

7. Сурма Н. Державно-громадське управління освітою в регіоні / Н. Сурма // Рідна школа. – 2002. – №11. – С. 31–32

ОПОРНА ШКОЛА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Сиченко В. М.,

*директор опорного навчального закладу
Городищенської загальноосвітньої школи
I-III ступенів №3 Городищенської районної ради*

Наші першокласники розпочали цей навчальний рік за програмою нової української школи. Школи, яка дає не тільки набір знань, але й уміння їх застосовувати на практиці. Школи УСПІХУ.

Один з принципів Нової української школи – партнерство, у тому числі між школою та батьками. Батьки можуть створювати свої органи громадського самоврядування, а отже, впливати на освітній процес.

Управління освітою повинно бути державно-громадським.

Механізм державно-громадського управління - це симбіоз різних форм взаємодії держави з громадськими та бізнесовими структурами.

Лише поєднання зусиль держави та громади як рівноправних партнерів у:

- створенні стратегій реформування освітнього процесу,
- забезпеченні контролю його якості,
- посиленні соціального захисту усіх учасників,
- підготовці компетентних кадрів тощо

може забезпечити повноцінне та всебічне розв'язання проблем державного управління у сфері освіти.

Головною перевагою цього типу управління вважається оптимальне задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу в процесі зваженої взаємодії громадськості і владних структур.

Питання громадського самоврядування та державно-громадського управління у сфері освіти визначено статтею 70 ЗУ «Про освіту».

Напрямі співпраці безліч:

- надання консультативної допомоги з різних питань;
- розробка механізмів допомоги різним категоріям учнів: від обдарованих до соціально незахищених;
- участь у спільних заходах: конкурсах, виставках, конференціях, круглих столах тощо;
- запровадження виплати підприємствами та організаціями іменних стипендій кращим учням, стимулювання педагогів;
- надання шефської допомоги;
- взаємне поширення інформації з питань, що стосуються розвитку освіти, рекламування та популяризація в засобах масової інформації, своїх web-ресурсах.
- надання допомоги в утриманні та розвитку матеріально-технічної бази.

Сьогодні існує прірва між державним фінансуванням і потребами школи.

Шляхи вирішення питань – державно-громадське управління, залучення приватних структур до інвестування освітніх проектів, у т.ч. підготовка та впровадження проектів **публічно-приватного партнерства**.

Наприклад, Німеччина застосовує механізм публічно-приватного партнерства в освітній галузі шляхом укладання угод з приватними операторами на ремонт, утримання та управління школами.

І в Україні доцільно на законодавчому рівні врегулювати ці питання.

Безумовно, слід детально розглядати кожен окремий випадок. Сьогодні ми наприклад, можемо розглядати питання ефективності використання будівель, територій школи, здачу їх в оренду, відкриття спортивних, мистецьких установ на базі школи тощо.

У результаті взаємна вигода: школа, батьки отримують розвиток, нахилів, талантів учнів, зайнятість у позаурочний час, додаткові кошти на розвиток, а інвестори – створення робочих місць, отримання прибутку.

Взаємодія адміністрації школи та громадських і приватних структур полягає у:

- Визначенні потреб.
- Пошуку надійних партнерів.
- Юридичному супровід.
- Прозорості в управлінні.
- Контролі якості послуг, що надаються.

Це як гра в футбол. Держава грає роль рефері: виробляє правила і гарантує їх виконання.

Громадські партнери можуть допомагати, змагатися між собою на користь школі, дітям, громаді.

Якщо проект вдався, можна створювати новий, якщо не зовсім – аналізувати причини і працювати далі на результат.

Таким чином залучення до управління освітою громади несе за собою не тільки матеріальну допомогу, а й об'єктивну оцінку роботи навчального закладу та інтелектуальний вклад батьків у розвиток школи.

Педагогіка партнерства, орієнтація на учня, виховання на цінностях - саме ці складові концепції Нової української школи спрямовані на те, щоб побудувати довіру між школою, дітьми, батьками та суспільством.

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО – ОСНОВА ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ НОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ШКОЛОЮ

*Самохотов А.О.,
Директор Червонослобідської
ЗОШ I-III ст. №1
Черкаської районної ради*

Державно-громадське управління освітою - особливий тип управління, характерною рисою якого є постійна відповідальна участь і взаємодія в управлінні освітою суб'єктів і їхніх органів з одного боку, що виражають і представляють інтереси, політику, гарантії і компетенцію держави в області освіти (Міністерство освіти і науки України, управління освіти і науки обласних державних адміністрацій, районні відділи освіти, органи місцевого самоврядування), з іншого боку, суб'єктів і їхніх органів, що виражають інтереси громадянського суспільства, населення.

Соціальне партнерство сьогодні – це принципова необхідність, бо очевидно, що успішно розвивається той навчальний заклад, який відкритий для співпраці, швидше реагує на суспільні зміни, шукає нові ресурси для просування вперед, інноваційного розвитку, модернізації тощо.

Переконаний у тому, що розвиток соціального партнерства – передумова виходу закладу на якісно новий рівень культурних, соціальних, політичних взаємин із громадськими організаціями та органами державної влади і місцевого самоврядування, а також суттєвий чинник підвищення ефективності освітніх послуг у навчальному закладі. Ми здійснюємо партнерство на основі договорів про спільну діяльність. Для ефективного використання ресурсів соціального партнерства створили банк даних і систематизували потенційних партнерів школи в соціумі, розробили договірну документацію про співпрацю із конкретними установами, реалізуємо спільні проекти.

Концепція партнерства нашого навчального закладу передбачає здійснення постійного пошуку нових ресурсів для задоволення освітніх потреб учнів та їх батьків, запровадження інновацій; розробку проектів, програм, що враховують інтереси закладу і є корисними для соціального розвитку партнерів. Освіта, як соціальний інститут і процес формування образу майбутніх поколінь, будучи справою як державною, суспільною, так і особистого життя, за

визначенням, припускає наявність механізмів, що дозволяють кожному брати участь в його цілепокладанні і оцінці результатів.

На мою думку, проблеми і завдання освіти повинні вирішуватися державою, педагогічним співтовариством і широкою громадськістю в процесі широкого обміну думками, прийнятті важливих рішень. Подолання відчуження батьків від школи і школи від суспільства, від тих рішень, які приймаються владними структурами, може бути здійснено через ефективне включення основних суб'єктів освітньої практики в освітню політику.

На сучасному етапі головними завданнями державно-громадського управління є виховання та підготовка молодого покоління, яке реально здатне оцінити, упровадити, а головне – зберегти ідеї демократії, навчитися самому та навчити інших не лише жити в умовах сучасної держави, дотримуватись її законів, відстоювати свої власні права, а й практично реалізувати ці знання в умовах навчального закладу.

Останнє із зазначених завдань можливо здійснити лише шляхом створення системи державно-громадського управління. Кращим способом пізнання демократії є набуття молодого людиною досвіду управління власною життєдіяльністю та громадськими справами.

Залучення учнів і батьків, членів ради школи до обговорення нагальних проблем навчального закладу з метою пошуку та прийняття спільних рішень, утвердження власних прав та обов'язків є елементами формування громадянського суспільства, в основі якого лежить певна модель державно-громадського управління.

Завданнями державно-громадського управління нашої школи є такі:

- реалізація законодавчо визначених прав педагогів, учнів, їхніх батьків на участь в управлінні навчальним закладом (встановлення рухомої рівноваги між запитом сільської громади та наданням освітніх послуг загальноосвітнім навчальним закладом, щоб досягти максимального результату в навчанні та вихованні учнів, розвитку місцевої громади);

- демократизація державного управління освітою;

- задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу.

Державно-громадське управління в нашій школі базується на принципах:

- демократичності;

- прозорості управлінських рішень;

- колегіальності;

- громадського обговорення важливих питань життєдіяльності школи;

- звітності перед громадою.

У школі створена і працює Піклувальна рада школи, метою діяльності якої є забезпечення доступності загальної середньої освіти для всіх громадян, задоволення освітніх потреб особи, залучення широкого кола громадськості до вирішення проблем навчання й виховання. Вона, як правило, очолювана одним із представників батьків, працює в тісному контакті з адміністрацією школи і громадськими організаціями, доводить свої рішення до батьків. Як

колегіальний орган школи затверджує основні напрями розвитку та шляхи підвищення якості освітнього процесу.

Основними формами співробітництва з батьками, які впроваджуються у практику роботи, є класні батьківські збори, засідання батьківського комітету, участь батьків у педагогічних, методичних та виховних заходах (організація екскурсій, зустрічей, випускних вечорів), анкетування батьків із актуальних питань навчання та виховання.

Учнівське самоврядування – це спосіб організації життя колективу. Самоврядування в школі має двоступеневу структуру – загальношкільну і класну. Однією з головних фігур, яка сприяє розвитку учнівського самоврядування у класі, є класний керівник. Саме він працює над тим, щоб розвивати громадянськість, соціальну активність учнів, виховувати в них почуття власної гідності, надавати їм можливість самореалізуватися.

У школі розроблено Статут учнівського самоврядування, основні закони та повноваження членів парламентсько-учнівського самоврядування (ПУС). *Президента школи обирають учні 5-11 класів шляхом голосування під час виборчої кампанії. На посаду лідера учнівського самоврядування має право балотуватись людина ерудована, відповідальна, самостійна у виявленні своїх думок, толерантна, цілеспрямована, культурна, з високими організаторськими здібностями. За таким же принципом обираються голови комісії парламенту.*

У школі склалася певна система взаємодії і співпраці з громадськістю села, позашкільними закладами, установами та організаціями. Громадське управління реалізується через взаємодію педагогічного колективу, учнівського самоврядування, Ради школи, батьківського комітету.

Налагоджена тісна співпраця нашого навчального закладу з органами місцевого самоврядування та громадськістю. Так, сільська рада надає фінансову та матеріальну допомогу дітям категорійних сімей, сприяє поліпшенню матеріального стану навчального закладу. Червонослобідською сільською радою виділено кошти на будівництво паркану, ремонт даху, виплачуються стипендії учням-призерам обласних олімпіад, інтелектуальних конкурсів, спортсменам. Також працівники місцевого самоврядування систематично беруть участь у проведенні громадського огляду дітей соціальних категорій, що потребують додаткової уваги.

Черкаська центральна районна лікарня, яка знаходиться на території нашого села, є надійним партнером без перебільшення. Медичні працівники проводить у закладі тематичні бесіди, профілактичні огляди учнів, надають путівки для санаторного лікування, а ми, в свою чергу, допомагаємо лікувальному закладу у проведенні свят, благоустрої території. Співпраця з Черкаською центральною районною лікарнею дає змогу набуття практичних навичок учнів у галузі медицини, адже традиційно так склалося, що лівова частина випускників обирає професії, які напряму зв'язані з медициною. Саме співпраця значною мірою впливає на розвиток навчально-пізнавальної компетентності у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що включає

елементи логічної, методологічної, евристичної, загально навчальної діяльності, співвіднесеної з реальними об'єктами, які пізнаються учнем.

Комунальний заклад «Черкаська районна дитяча бібліотека» та сільська бібліотека проводять інформаційно-просвітницькі заходи щодо пропаганди здорового способу життя, конкурси читців-декламаторів, зустрічі з письменниками, презентації нових надходжень літератури.

Товариство «Червоний Хрест» проводить різноманітні гуманітарні акції, в яких беруть участь учні та вчителі, здійснює практичні заходи щодо розшуку членів роз'єднаних родин, підтримує розвиток молодіжного руху в рамках своєї діяльності.

Будинок культури та Будинок дитячої та юнацької творчості організовує змістовне дозвілля та відпочинок дітей, забезпечує занятість дітей у гуртках. Будинок культури надає приміщення для проведення масових загальношкільних та міжшкільних виховних заходів.

Приватні підприємці – часті гості в навчальному закладі, які надають фінансову та матеріальну допомогу для оздоровлення дітей влітку, спонсорську допомогу при проведенні виховних заходів, акцій.

Три дошкільні навчальні заклади «Колосок», «Дніпряночка», «Троянда» - це наша сільська гордість. Діти залучаються до проведення випускних вечорів, свята Першого та Останнього дзвоника, тематичних виставок, спортивних змагань, турнірів тощо. Вихователь старшої групи та вчитель початкових класів є партнерами у підготовці малюків до школи, освоєння нового Державного стандарту початкової освіти.

Традиційно у школі проводиться акція «Милосердя», в рамках якої учні виготовляють м'які іграшки, малюють малюнки, вишивають серветки, шиють одяг та дарують їх малюкам Черкаський будинок дитини.

Комунальний заклад «Червонослобідська дитяча музична школа» є партнером в естетичному та музичному вихованні здобувачів освіти, які навчаються в музичній школі, беруть активну участь у всеукраїнських, обласних та районних конкурсах, культурно-мистецьких заходах різного рівня.

Крім того, соціальними партнерами школи виступають викладачі ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, Черкаська медична академія, очисні споруди «ПАТ Азот», які сприяють розвитку профілізації в початковому закладі.

Концепція «НУШ» спрямована на розвиток професійних компетентностей педагогів, і саме співпраця та соціальне партнерство в комплексі сприяють ефективному державно-громадському управлінню навчальним закладом.

Важливим чинником у розвитку держави – є доля випускників школи, правильність обрання майбутньої професії. Тож у рамках профорієнтації налагоджена співпраця з Всеукраїнською спільнотою «Кар'єра мрій». Таким чином, у дітей формується ціннісно-сміслова компетентність у сфері світогляду, пов'язана з ціннісними орієнтирами учня, його здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві

установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення. Означена компетентність забезпечує механізм самовизначення учня в ситуаціях навчальної й іншої діяльності. Від неї залежать індивідуальна освітня траєкторія учня та програма його життєдіяльності в цілому.

Отже, успіх школи залежить від тісної співпраці між учнями, батьками та вчителями, соціальними партнерами. Коли кожна з означених категорій прагне до вдосконалення та саморозвитку, тоді імідж навчального закладу завжди залишається на високому рівні. Для того, щоб зацікавити батьківську громадськість до вирішення найважливіших питань освітнього закладу, не потрібно застосовувати тоталітарну чи авторитарну модель управління. В нагоді тут знадобиться демократичний підхід, адже батько, який долучається до співпраці несе відповідальність за результат і прагне досягти найкращих показників у розвитку, навчанні та вихованні дитини.

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПОПП ЧОР»
Зам. № 1525 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1